

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Homosexualita, jak gaye vnímá jejich rodina

Martin Filip

Bakalářská práce

2018

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin Filip**
Osobní číslo: **H15545**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Homosexualita, jak gaye vnímá jejich rodina**
Zadávající katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce bude zaměřena na problematiku homosexuality, především na to, jak gaye vnímá jejich rodina. Bakalářská práce se zaměří na to, jak náročné bylo pro mužské homosexuály zjištění, že je jejich orientace rozdílná od většiny populace, a také, jak se s touto informací vyrovnala jejich rodina. Dále bude také zmíněna historii homosexuality, i to, jak se na homosexuály dívá dnešní společnost. Pro výzkum se zvolí metoda kvalitativního výzkumu. Pro získání materiálů a podkladů pro bakalářskou práci bude vybrána metoda rozhovoru.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HIML, Pavel, Jan SEIDL a Franz SCHINDLER, ed. "Miluji tvory svého pohlaví": homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí. Praha: Argo, 2013. Každodenní život. ISBN 978-80-257-0876-7.

JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.

PUTNA, Martin C. Homosexualita v dějinách české kultury. Praha: Academia, 2011. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2000-0.

SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-88163-09-1.

SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0217-2

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Tomáš Retka**
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2018**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 6. 2018

Martin Filip

Poděkování

Touto cestou velice děkuji vedoucímu mé práce Mgr. Tomáši Retkovi, za jeho odbornou pomoc, věcné konzultace, cenné rady, a především za vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěl také poděkovat všem mým respondentům, kteří mi umožnili uskutečnit tento výzkum a bez kterých by tato práce vůbec nevznikla.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku homosexuality, především na to, jak gaye vnímá jejich rodina. A také se práce zabývá tím, jak náročné bylo pro mužské homosexuály zjištění, že je jejich orientace rozdílná od většiny populace, proces coming outu a také, jak se s touto informací vyrovnala jejich rodina. Dále je také zmíněna historie homosexuality, i to, jak se na homosexuály dívá dnešní společnost. Pro výzkum byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu. Pro získání materiálů a podkladů pro bakalářskou práci byla vybrána metoda rozhovoru.

KLÍČOVÁ SLOVA

homosexualita, gay, rodina, coming out

TITLE

Homosexuality, how gays are perceived by their families

ANNOTATION

This Bachelor's thesis focuses on the specifics of homosexuality, especially on how gays are perceived by their families. It also deals with the fact of how demanding it was for male homosexuals to find out their sexual orientation was different from the majority of population, the process of coming out, and how this news was coped with by their families. In addition to it, this work mentions the history of homosexuality as well as how homosexuals are looked at by contemporary society. It was the qualitative research method that was used in this work. As far as the sources for this thesis are concerned, the interview method was chosen.

KEYWORDS

homosexuality, gay, family, coming out

OBSAH

ÚVOD	8
1 HOMOSEXUALITA	10
1.1 Definice homosexuality	10
1.2 Pokusy o léčbu	10
1.3 Pojmy	11
2 HISTORICKÉ VYMEZENÍ PROBLEMATIKY	14
2.1 Řecko	14
2.2 Řím.....	15
2.3 Středověk.....	15
2.4 Novověk.....	16
2.5 20. století.....	16
3 RODINA	18
3.1 Historické pojetí rodiny.....	19
3.2 Rodinný systém a prostředí.....	20
3.3 Rodiny homosexuálních partnerů.....	21
4 COMING OUT	24
4.1 Fáze coming outu	25
4.2 Vnitřní a vnější coming out.....	26
5 PRAKTICKÁ ČÁST.....	28
5.1 Cíl výzkumu.....	28
5.2 Metodologie	28
5.3 Analýza rozhovorů.....	29
5.4 Vyhodnocení získaných dat a zodpovězení výzkumných otázek	37
Závěr	39
Použitá literatura:	41
Přílohy:.....	43

ÚVOD

Téma své bakalářské práce „Homosexualita, jak gaye vnímá jejich rodina“ jsem si zvolil hned z několika následujících důvodů. Osobně mi toto téma přijde dost zajímavé, neboť se většinou řeší a interpretují výpovědi, jak homosexuály vnímá společnost. Ovšem mnoho prací zaměřených na to, jak se sami lidé s odlišnou orientací cítí a zda je i přes jejich odlišnost nepřestala jejich rodina brát jako své členy, není. Dalším důvodem je to, že sám mám několik přátel, kteří se za tuto orientaci nestydí a veřejně s ní vyšli na světlo. Dalším důvodem je, že přítelkyně mého bratra, Ing. Klára Jurčicová má v gay komunitě několik blízkých přátel a společně s nimi se aktivně účastní několika akcí, např. Prague Pride. I ona byla jakýmsi impulsem zvolit si toto téma, neboť s její pomocí se mi otevírá brána do jejich společnosti a možnosti pohovořit s nimi na téma mé bakalářské práce.

Samotná práce je rozdělena do dvou částí. První, teoretická část, je zaměřena, jak už název vypovídá, na teoretická témata jako např. definice pojmu homosexualita, gay, rodina, coming out atd. Druhá, praktická část, je zaměřena na rozhovory s mými respondenty a analýzu společně s interpretací získaných dat.

Teoretická část je tedy rozdělena na čtyři oddíly. V ní se věnuji pojmům, které je nutno znát pro sepsání mé bakalářské práce. První část je zaměřena na samotný pojem homosexualita. Zde si pojem homosexualita vysvětlíme, stejně jako pojmy ¹LGBT, homofobie a s ní spojenou diskriminaci.

Další téma teoretické části se zabývá historií homosexuality. Zde je vykreslen přehled, jak se společnost v historii k homosexualitě stavěla od dob antického Řecka a Říma, přes období středověku, novověku, období 20. století až do současnosti.

Třetím bodem teoretické části je téma rodiny. Vysvětlím zde pojem rodina, jak je rodina definována, rodinný systém i jaké jsou studie rodiny – rodiny homosexuálních partnerů. S tímto pojmem také samozřejmě souvisí registrované partnerství a také možnost adopce dětí pro homosexuální partnery.

Posledním bodem teoretické části je proces coming outu. *„Jde o slovo převzaté z angličtiny a znamená „vyjít ven“. Jeden z původních významů je „coming out of the closet“ – „vyjít ven ze skříně“. Takováto metafora je vhodná, ač by se tak nemuselo stát, i v češtině, jelikož ve skříní míváme schované věci, které příliš nechceme ukazovat – vedle nepořádku se i*

---

¹ LGBT = obecně užívaná zkratka označující lesby, gaye, bisexuály a transsexuály (Beňová, 2007, s. 9–13)

v jedné české frázi mluví o kostlivcích ve skříni.“ (Sloboda, 2016, s. 72) Obecně vzato je to proces, během kterého jedinec objevuje a potvrzuje svoji sexuální orientaci. Jedná se asi o nejsložitější období pro homosexuály, neboť je to období, kdy poznávají, že jsou „odlišní“ od většiny společnosti. Tento bod je jakousi „přestupní stanicí“ mezi teoretickou a praktickou částí.

V praktické části je provedena analýza strukturovaných rozhovorů, ze kterých se dozvídáme, ve kterém období svého života respondenti zjistili svou orientaci. Nejdůležitější však je, jak se k jejich životní situaci postavila jejich rodina. Zda se dokázala s touto informací ztotožnit a přijmout svého člena takového, jaký je, nebo zda se k němu zcela otočila zády a přerušila s ním veškeré společenské kontakty. Může také samozřejmě nastat situace, že v první chvíli tohoto jedince impulzivně odsoudili a postupem času k němu opět našli cestu.

1 HOMOSEXUALITA

Jonášová (2000, s. 9) popisuje homosexualitu jako určitou odlišnost. Odlišnost (nemusí to být nutně homosexualita) je charakteristická pro každou menšinu a každý člověk se s nějakou odlišností setkal. Je to dáno i tím, že ať chceme nebo nechceme, do nějaké menšiny patříme. První, kdo použil termín homosexualita, byl však až v roce 1869 maďarský spisovatel Karl Maria Benkert.

Brzek, Pondělíčková-Mašlová (1992, s. 19) vidí homosexualitu jako sexuální orientaci k osobám shodného pohlaví. Jedná se o stav, který je daným člověkem zcela nedobrovolně zvolený a pro jeho nositele se nedá změnit a je takto orientován do konce života. Po celý život tedy cítí pohlavní přitažlivost a náklonnost k osobám stejného pohlaví (tj. muži k mužům a ženy k ženám). Člověk, který pociťuje tuto náklonnost, je označován za homosexuála.

1.1 Definice homosexuality

Homosexualita je nám známa jako dlouhodobá emoce a erotická přednost k osobám shodného pohlaví. Tento stav je pro jeho nositele v budoucnosti nezměnitelný, nevybírání si jej dobrovolně a po celý život je uchvácen a cítí náklonnost k osobám stejného pohlaví (Jonášová, 2000, s. 13).

Ač se jedná o definici napsanou téměř před 20 lety, je její obsah aktuální a neměnný. Já osobně se spíše přikláním k první definici, neboť mi na začátku zkoumání homosexuality, jako pro „laika“ přišla velice srozumitelná.

Obecně se tedy dá pojem homosexualita shrnout jako citová či erotická náklonnost k lidem stejného pohlaví. Pokud je náklonnost ke stejnému pohlaví u mužů, jsou obecně označováni jako ²gayové. V případě náklonnosti dvou žen se užívá termínu lesba (alternativou je také zdvojnásobení lesbička).

1.2 Pokusy o léčbu

V minulosti se lékaři a společnost domnívali, že homosexualita je určitý druh nemoci a deviace, bylo na ni pohlíženo jako na něco odporného a byla velice tabuizována. Ve 20. století také existovala sanatoria, ve kterých se lékaři pokoušeli homosexualitu vyléčit. Jednalo se o různé přístupy a pokusy v průběhu let.

---

² V některých knižních pramenech jsou muži cítící náklonnost ke stejnému pohlaví označováni anglickým slovem gay, ovšem v některých pramenech pouze slovem homosexuál. V práci proto jsou používány oba termíny.

Jonášová (2000, s. 31 a 32) zde uvádí výčet pokusů o léčbu homosexuality:

Metoda averzivní – Pacientům s homosexuálními fantaziemi jsou podávány elektrické šoky a předkládají se jim scénky z heterosexuálního života.

Starší psychoanalytická metoda – U pacientů je snaha vyvolat fantazii, pomocí drogy LSD, jejímž prostřednictvím by se měli oprostit od nepříjemných prožitků z dětských let, které jsou dle teorie příčinou homosexuální orientace.

Stereoaktické metody – Jedná se o operační zásah neurochirurgů do mozkových center, která řídí sexualitu. V některých případech se opravdu údajně podařilo orientaci změnit.

Kastrace – Hlavním cílem je omezení sexuálního pudu, ne však erotického prožitku. Mnoho homosexuálů o tento zákrok žádalo, přesto jim lékaři v několika procentech případů nechtěli pomoci.

Dörnerova metoda – ³Tato metoda se vyznačuje dávkováním pohlavních hormonů matkám v těhotenství.

Pozdější psychoanalytická metoda – Pacient by se měl co nejvíce soustředit na svou část heterosexuála.

Pokusy o adaptaci v současnosti – Homosexuálně orientovaní lidé se snaží potlačit v sobě náklonnost ke stejnému pohlaví a žení se a zakládají rodiny.

Ovšem v polovině 90. let 20. století se na homosexualitu přestalo nahlížet jako na nemoc a lékaři přišli s tvrzením, že s homosexualitou se člověk narodí.

Z přednášek v prvním ročníku předmětu Antropologie 1 jsem se dozvěděl, že už v roce 1948 Alfréd Charles Kinsey nastavil škálu, ve které jsou 4 % mužů stoprocentně homosexuální a zhruba stejné zastoupení mužů jsou stoprocentně heterosexuální. Zbylá procenta mužů jsou v rozmezí mezi těmito dvěma póly. To dokazuje i text, ve kterém Jonášová (2000, s. 13) dále o homosexualitě hovoří jako o záležitosti, která se jakkoliv dotýká každé osoby. Hovoří i o tom, že absolutní většina lidí si po celý svůj život není jistá svou sexuální orientací a svým heterosexuálním chováním.

1.3 Pojmy

Homosexualita

Jedná se tedy o sexuální orientaci, kdy jsou lidé sexuálně orientováni na osoby stejného pohlaví. Tato orientace má stav neměnného rázu, není člověkem zvolená dobrovolně a je tedy

---

³ Dörner vycházel ze svých pokusů na hlodavcích. Ovšem mezi odborníky převládala obava ze zásahu do vývoje plodu a pokusy byly zrušeny. (Jonášová, 2000, s. 32)

jejím nositelem nezaviněná. Tudiž můžeme za homosexuála považovat jedince, který je vzrušován a sexuálně přitahován osobou stejného pohlaví.

„Používání slova „homosexualita“ pochází z německého lékařského prostředí, kde se – stejně jako v češtině – „sex“ váže především k realizaci sexuálních (dříve používáno také slovo pohlaví) aktivit než k pohlaví samotnému.“ (Sloboda, 2016, s. 40)

Někteří autoři vidí homosexuály jako osoby, které se ztotožňují s faktem, že jsou sexuálně stimulovány, vzrušovány a cítí lásku k osobám stejného pohlaví. Tato orientace je zřetelná jak u žen, tak i u mužů (Kolektiv autorů, 2014, s. 58).

Heterosexualita

Heterosexualitu můžeme chápat, jako neměnný a celoživotní stav nositele. Heterosexuální osobu přitahují a vzrušují osoby opačného pohlaví, což je v naší společnosti považováno za přirozené a normální (Weiss a kol. 2010, s. 7).

Bisexualita

Stav neměnný, celoživotní, nezvolený. Jeho nositel je přitahován a vzrušován silným způsobem k oběma pohlavím. Přibližně stejnou dobu prožívá náklonnost jak k osobám stejného, tak opačného pohlaví.

Beňová (2007, s. 34) popisuje bisexualitu poněkud odlišným způsobem, než jak ji většina lidí chápe. Pro většinu populace bisexualita představuje pouze termín spojený se sexuálními tendencemi. Markantní procento lidí žije v představě, že bisexuálové mají vztahy s oběma pohlavími. Naši odborníci vidí bisexualitu jako fázi před ujištěním se homosexualitou. To ale ztěžuje vztahy opravdových bisexuálně orientovaných lidí.

Transsexualita

Jedná se o stav, kdy se lidé více ztotožňují a chtějí podobat opačnému pohlaví. Často se projevuje oblékáním, chováním a hraním si na osoby opačného pohlaví.

Sloboda (2016, s. 62) popisuje transsexualitu jako rozpor mezi psychickou a pohlavní identitou a biologickou schránkou (tělem), nesoucí znaky daného pohlaví. Často bývá transsexualita považována za trans identitu, protože je tento termín staršího data, a tudíž jej lidé lépe znají.

Queer

Obecně platí, že tento pojem v sobě skrývá všechny osoby LGBT. Jedná se o lidi, kteří nemají heterosexuální orientaci, a tudíž patří do sexuálně vyloučené minority. Není to přímo konkrétní definice či přesný popis, ale právě tím se snaží poukázat na nestabilitu sexuality u daného člověka. Sexualita se vyznačuje rozdíly v čase i prostoru, tím pádem tedy není chápána jako neměnná Queer (Himl, Seidl, Schinndler, 2013, s. 598).

„Tento termín (čti [kvír]) je velice specifický a má vícero pojetí a chápání. Často se používá jako zastřešující pojem, resp. nová, jednoslovná etiketa pro všechny identity schovávající se ve zkratce LGBTIA a další. Tedy i pro jakési přenálepkování pojmu jako „gay“, „lesba“ ad.“ (Sloboda, 2016, s. 67).

Diskriminace

Obecně vzato platí, že homosexuálové jsou minoritní skupina a jako minoritní skupina mohou být diskriminováni. Jedná se o diskriminaci jak gayů, tak lesbiček. Přesto je současná situace pro tuto minoritní skupinu mnohem lepší než v minulosti, neboť jsou tyto osoby, např. v pracovním poměru chráněny zákoníkem práce a Listinou základních lidských práv a svobod. Dále platí, že nejtěžší situace pro tyto osoby nastávají v období školní docházky a v různých sportovních kroužcích či klubech. Většinou problém překonají, když zvládnou přijetí své odlišnosti = coming out.

Fialová, Spoustová a Havelková (2007, s. 2) vidí diskriminaci jako kteroukoliv situaci, která se vůči určitému člověku chová jinak než k ostatním, z důvodu jeho členství v dané sociální skupině či společnosti.

Homofobie

Jedná se o nepřátelské pocity, postoje a předsudky vůči osobám s homosexuální orientací. S největší pravděpodobností se jedná o strach majoritní skupiny vůči sexuální minoritě.

Beňová (2007, s. 44) popisuje homofobie jako pocity lidí, kteří mají špatné předsudky vůči homosexualitě a předpokládají a vidí ji jako špatnou či nebezpečnou.

2 HISTORICKÉ VYMEZENÍ PROBLEMATIKY

Aby byla pochopena současnou situací homosexuality, je nutné si udělat určitou rekapitulaci, jak na homosexuály a homosexualitu bylo nahlíženo v minulosti. Většinu z nás asi nenapadne, že lidé s orientací na stejné pohlaví tu jsou jen několik desítek let. Původ této orientace totiž sahá až k samotným kořenům naší evropské civilizace a v minulosti se na homosexualitu nahlíželo z několika různých úhlů pohledu. V prvopočátcích naší společnosti nebylo na akt mezi dvěma osobami stejného pohlaví nahlíženo jako na něco „odporného“ či snad „proti přírodě“. Až pozdější vývoj naší společnosti, a především silný nátlak víry udělal z homosexuality zcela tabuizovanou věc.

2.1 Řecko

Jonášová (2000, s. 41) popisuje období Řecka, jako zlatý věk homosexuality. Považuje toto období za nejproduktivnější věk homosexuální orientace v historii evropských dějin. Bylo to zapříčiněno také tím, že se přecházelo z matriarchátu na patriarchát. Jedná se o období, kdy homosexualita byla v určitých společenských kruzích tolerována a byla jakýmsi právoplatným ekvivalentem heterosexuality.

I v samotné řecké mytologii je možné nalézt několik mýtů a bájí, jejichž podtext dává jasné známky o tom, že v té době se homosexualita tolerovala jako součást společenských zvyklostí. Asi nejznámějším mýtem je příběh Patrokla a Achillea.

Dalším známým mýtem je příběh Ganyméda, nádherného řeckého mladíka, kterého pro jeho krásu unesl Zeus na horu Olymp, aby zde bohům posluhoval. I tento mýtus vypovídá o jisté spojitosti a podtextu, že i sám vládce Olympu se nechal okouzlit krásou muže. „*Mýtus o Ganymédovi, který byl v této době velice populární, se stal „náboženským ospravedlněním vášnivé lásky dospělého muže k chlapci.*“ (Fanel, 2000, s. 20)

V tomto období také mladí muži procházeli jakýmsi „rituálem“, který chlapce zoceloval v muže a nebylo to pouze otázka boje a vzdělání.

Jonášová (2000, s. 42) tvrdí, že ritus homosexuálního svazku byl pravděpodobně u Řeků do určité míry založen na věku mladého chlapce, na kterého bylo v té době nahlíženo jako na ženu, jeho ženský věk končil manželským svazkem se ženou.

Turner (2004, s. 96) očekává, že člověk, který zažil rituál, se bude chovat dle určitých zvyklostí a obyčejů, které jsou dány normami a etickými pravidly, jejichž nositel je společensky váženou osobou a nachází se na určité společenské pozici.

2.2 Řím

Podle Jonášové (2000, s. 43) římský svět převzal a po svém upravil kulturu starého Řecka. Z jeho vzoru vytvořil oboupohlavnost. V umění nesl tento vzor název hermafroditismus, jehož výklad vychází z báje o lidech, kteří byli oboupohlavní. Až Zeus je oddělil.

Většina z nás si je dozajista vědoma, že velká část římského umění a chování byla inspirována řeckou tradicí a kulturou.

V době antického Říma se homosexualita považovala, vedle tradiční heterosexuality, za „řecký zvyk“ či přežitek, ovšem postupem času ji společnost začala brát jako jistý mužský nedostatek. Již pozdější období tohoto věku bylo známkou toho, že homosexualita bude postupně upadat v zapomnění společnosti a budoucí generace ji budou chtít vytěsnit z veřejného života. To se postupně ukázalo být pravdivé (Jonášová, 2000, s. 43).

2.3 Středověk

Po příchodu Konstantina Velikého na císařskou stolicí začala doba odmítání homosexuality ve středověké společnosti. Mohla za to éra převládající židovsko-křesťanské společnosti, jejíž tradice homosexualitu zapovídaly. Ovšem tato situace se ve společnosti promítala pozvolna (Jonášová, 2000, s. 43).

Středověké období se nám může zdát jako doba, kdy homosexualita téměř vymizela z lidské společnosti. Vzhledem k obrovské a možná i „neomezené“ moci církevních hodnostářů bylo na homosexualitu pohlíženo jako na nežádoucí chování a homosexuálové byli pronásledováni a trestáni. Ovšem ani toto „protipřírodní“ chování některým představitelům církve nevadilo. Např. už v knize Gomora Petr Daman popisuje prohnílost a smilstvo představitelů církve (polovina 11. století).

S postupem času byla homosexualita tvrději a tvrději trestána. První významně doložený záznam z českých zemí pochází z roku 1353 a vydal jej panovník Karel IV., jednalo se o tzv. Karolinský trestní kodex, v jehož listech měl být jakýkoliv homosexuální styk krutě potrestán (Jonášová, 2000, s. 43). Tento počín není až tak překvapivý, neboť tento panovník byl znám svým silným vztahem k Bohu a byl velice ovlivněn křesťanskou vírou.

Znám je také proces vůči Templářům, jejichž řád byl obviněn z homosexuálních praktik. Tento proces dokládá odlišnost přístupů a postojů proti homosexualitě ze stran vládnoucích královských rodů a křesťanské církve. V dobách od 12. do 14. století se také velice proměnilo veřejné mínění, kdy v Evropě i veřejnost odsuzuje lásku mezi osobami stejného pohlaví, čímž nastává konec období tolerance (Fanel, 2000, s. 92).

2.4 Novověk

Jedná se i o období renesance, které velmi čerpá z antického Řecka a Říma. Možná právě díky tomu z některých mužů spadly okovy společnosti a někteří se rozhodli opět na veřejnosti vystoupit ze zajetých kolejí a přiznat se k homosexuálnímu vztahu k osobě stejného pohlaví. To potvrzuje i následující úryvek; ... „*Někteří významní muži se opět začali veřejně hlásit ke stejnopohlavní lásce, jako např. Michelangelo, který se teprve ve svých šedesáti letech rozhodl dát přednost mladým mužům.*“ (Jonášová, 2000, s. 44)

Po renesanci následuje období baroka, které bylo opět silně poznamenáno vlivem víry. I přesto se v této době našli lidé, kteří se k homosexualitě hlásili, např. Johann Joachim Winckelmann. Nebyl schopen vymanit se z komplikované situace člověka této orientace, sám se může pouze konkretizovat mimo společnost, většinou v nižších vrstvách společnosti, potlačuje svou přirozenost, je tedy za všech okolností vytlačen jak z původních řad kulturních, tak sociálních (Fanel, 2000, s. 216).

2.5 20. století

„*Od konce novověku se pro posuzování fenoménu homosexuality začínají hledat nová hlediska. Názor odborníků postupně opustil etický postoj křesťanské kategorie hříšnosti, který byl dříve chápán jako primární, začal pro tento jev hledat odpovídající lékařské označení. Homosexualita byla přesunuta do lexikonu nemocí.*“ (Jonášová, 2000, s. 46)

Na to, že homosexualita byla zařazena na seznam nemocí a existovalo několik postupů, jak ji léčit, jsem již odkazoval v druhé části první kapitoly. Homosexualita byla dále ve většině států zakázaná a přiznání se k této orientaci bývalo trestně stíháno. I přesto se jednalo pro homosexuály o mnohem uvolněnější dobu, než kterou zažívali v minulosti.

S nástupem nacismu však opět docházelo k jejich pronásledování a pokusu o vyhubení. „*Nacistická ideologie vinila gaye z toho, že „promrhávají rozplodzovací sílu mužů“.* Homosexualita byla jedním z důvodů pro vyloučení z řad SS (vyloučeno bylo asi 60 tisíc členů, mj. též pro nejasný árijský původ a pro alkoholismus). Původně navrhované tresty

pro homoerotické chování se pohybovaly mezi kastrací (Hitlerův návrh) a trestem nejvyšším (návrh Karla-Augusta Erhardta).“ (Jonášová, 2000, s. 47)

Jonášová (2000, s. 48) dále informuje o tom, že po 2. světové válce započal v nejvyspělejších státech Evropy pomalý posun vůči posuzování homosexuality jako kriminalistického počinu. Československá republika byla jedním z prvních států, kde tuto trestnost vláda zrušila. Beztrestnost vůči homosexuálům vstoupila v platnost v roce 1961, kdy byl vydán nový trestní zákoník.

I přesto, že Československo bylo jedním z prvních, kdo zrušilo trestnost homosexuality, můžeme si všimnout, že se tak stalo až po 16 letech od konce 2. světové války.

Utlačování homosexuálů ovšem neprobíhalo pouze u nás, ale například i ve Spojených státech amerických. Zde kupříkladu v roce 1969 provedla newyorská policie razii v jednom z barů určených pro homosexuální minoritu. Z tohoto policejního manévru si homosexuální menšina vytvořila tradici. I díky tomu je slaven Gay Pride Day neboli Den gayů, který hrdě slaví i čeští homosexuálové. *„Dějiny jsou otevřené dveře, do nichž neustále vstupuje přítomnost, aby se stala časem minulým. Tak historie vždycky končí včerejškem.“ (Fanel, 2000, s. 467)*

Putna a kol. (2011, s. 282) popisuje počátek devadesátých let v homosexuální společnosti jako dobu, kdy nastaly snahy po odstranění seznamů homosexuálních lidí. Dále také touha po rovnoprávnosti mezi homosexuály a heterosexuály.

Vztah společnosti vůči homosexuálům se tak postupem času zajisté mění k lepšímu. Vždyť dnes se v naší zemi mohou uzavírat „registrovaná partnerství“, což je jakási obdoba manželského svazku.

Tato práce se zaměřuje na to, jak mužské homosexuály vnímají jejich rodiny. Proto bylo nutné si připomenout historii této orientace. V další části této práce je popsána rodina, její historické pojetí, rodinný systém a prostředí. Poslední část další kapitoly se věnuje rodinám homosexuálních partnerů, které propojují kapitolu číslo 2 *Historické vymezení problematiky* a kapitolu číslo 4 *Coming out*.

3 RODINA

Rodina je nedílnou součástí této bakalářské práce, proto jí je věnována právě kapitola číslo 3. Jedná se o jakousi „mezistanici“ mezi historickým vymezením homosexuality a procesu coming outu, během kterého homosexuálové odhalí svou „odlišnost“ právě členům své rodiny.

Matoušek (2003, s. 24) se domnívá, že rodina se dá považovat za nejmenší jednotku ve všech nám známých společnostech. Nejtradičnější představou rodiny je manželský svazek, ve kterém žijí muž a žena (jako manželé) a společně s nimi jejich děti. V České republice máme také občanský zákoník, který vlastně maximálním způsobem podporuje právě ono „tradiční“ heterosexuální soužití muže a ženy v rodinném svazku. Pojem sám o sobě není přímo nikterak definován, ovšem říká: ... „*Manželé si jsou navzájem povinni úctou, jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svou důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti.*“ (zákon číslo 89/2012 Sb., Druhá část – rodinné právo, § 687, odst. 2) a současně také dodává, že „*Manželé mají rovné povinnosti a rovná práva.*“ (zákon číslo 89/2012 Sb., Druhá část – rodinné právo, § 687 odst. 1).

Giddens (1999, s. 156) definoval rodinu jako skupinu osob, ve které jsou lidé spjatí příbuzenskými vztahy (krevním poutem), za výchovu dětí jsou odpovědni dospělí členové rodu. Tuto definici pouze potvrzuje i náš občanský zákoník. Je tedy jasné, že rodina má být primárně tvořena za účelem plození a výchovy dětí.

V naší společnosti převládá vize rodiny, jako představa tzv. nukleární rodiny, kterou Ivo Možný nazval moderní rodinou (Sloboda, 2016, s. 107).

Rodina ale není pouze instituce, kterou bychom měli prozkoumanou pouze teoreticky, ale zkoumají se zde i praktické zkušenosti a rady. „*Přesto, jak vidíme v odborné praxi, je zcela nezbytné, abychom vnímali rodinu systémově, abychom hledali její možnosti, kompetence, zdroje odolnosti, abychom její resilienci a schopnost zvládat zátěž posilovali.*“ a dále také: ... „*V oblasti sociální práce není propracovaná metodika diagnostiky funkčnosti rodin a následné práce s nimi.*“ (Sobotková, 2012, s. 10)

---

⁴ Dříve se rodinou zabíral zákon č. 94/1963 Sb. o rodině. Ten však byl v roce 2014 zrušen a věci týkající se rodinného práva jsou zakotveny v novém občanském zákoníku, přesně v zákoně č. 89/2012 Sb.

3.1 Historické pojetí rodiny

U rodiny bychom si měli uvědomit, jak důležitou má společenskou a historickou podmíněnost. Je to něco, co nás neustále obklopuje a je to pro člověka tak typické, že ho ani nenapadne o ní jakkoliv přemýšlet, navíc v ní hledat jakoukoliv problematiku (Sloboda, 2016, s. 106).

Psychologie rodiny je velmi úzce spojena s vývojem americké psychologie. Historie tohoto oboru se specificky vymezuje během osmdesátých let 20. století a prostupuje i do mezinárodních činností. Ovšem tóny tohoto dění se do naší společnosti dostávaly s odstupem času (Sobotková, 2012, s. 14). Přesto ale historické pojetí rodiny sahá mnohem hlouběji než do 80. let 20. století. Rodina jako taková je s námi od dob pravěku. Rodina je něco, co má člověk v sobě zakódováno.

Matoušek (2003, s. 23) popisuje, že si pravděpodobně nikdo z nás nedokáže představit lidskou společnost, která by nebyla organizovaná a neměla určené jednotlivé role. Tou nejmenší jednotkou každé společenské organizace je však rodina.

Pravěk, vývoj od samého počátku:

Jedná se o samé prvopočátky lidské společnosti, kdy rodina tvořila základní stavební jednotku. Každý člen rodiny (skupiny) měl určitou roli, kterou měl za úkol dodržovat. Je to období lovců a sběračů, kdy muži plnili roli lovců a ženy se staraly o sběr bobulí a udržení ohně. Podle předpokladů, se jedná o dobu, kdy ženy měly zapovězeno se účastnit loveckých obřadů a rituálů, ty byly zcela mužskou záležitostí (Matoušek, 2003, s. 24).

Řecko:

Řecká společnost se už vyznačovala patriarchátem. Žena již nebyla brána jako něco posvátného, jako tomu bylo například u jiných kultur. Hlavou rodiny zde byl muž, který měl za úkol se svou ženou plodit potomky. Jednotkou nejmenšího sociálního významu byl oikos, který by dnes představoval mnohem odlišnější rodinu. Původní význam slova oikos značil obydlí, později ovšem neživý majetek, otroky a jejich rodiny a samozřejmě zvířata (Matoušek, 2003, s. 26).

Řím:

Základní jednotkou společnosti je rodina (Matoušek, 2003, s. 27). Tento text je znám již z kodexu sepsaného cca kolem roku 450 př. n. l. Ovšem jak víme, tak římské impérium

převzalo mnoho myšlenek z antického Řecka, a proto zde ještě byla určitá benevolence vůči homosexuálům. Starověký Řím si postupně a s respektem převzal kulturu osvojeného Řecka a s ním i poměrně dobrou toleranci k homosexualitě (Brzek, Pondělíčková – Mašlová, 1992, s. 106).

Středověk:

Patriarchát stále převládá v rodinném systému. Pro církve bylo menším prohřeškem, když muž provozoval „potajmu“ mnohoženství, ovšem známky homosexuálního chování byly tvrdě potírány a trestány. Rodina žije několik generací pospolu. Jakmile však dochází k rozvoji měst a lidé dostávají nové pracovní příležitosti, přechází se k „modernějšímu“ pojetí a manželé s dětmi žijí sami. Systém středověké rodiny popisuje ve své knize Matoušek (2003, s. 32). Vedoucí postavení v rodině má stále muž a žena roli podřízenou. Vysoké rozdíly mezi mužskou a ženskou rolí, určitá necitlivost pro nenarozené nebo čerstvě narozené potomky, vázanost rodiny a majetku (domu a hospodářství). Rodina má nejen parametry společenské jednotky, ale také výrobní a instituční funkci.

Novověk:

Novověk se vyznačuje především touhou žen, po stejném postavení jako opačné pohlaví. První artikulí vznikajícího feminismu je spis Práva ženy a občanky, který vydává v Paříži Olympie de Bourges v roce 1791 (Matoušek, 2003, s. 33). Od této chvíle se nijak zásadně nemění tvář dnešní rodiny. Muž už není jediným živitelem rodiny. Díky feministickým tendencím je dnes zcela normální, že i na rodičovskou dovolenou chodí muži a ženy (za předpokladu, že mají lépe placenou práci) jdou živit rodinu. Ve veřejné sféře nastává cyklus potírání rozdílů mezi ženami a muži (Matoušek, 2003, s. 34).

3.2 Rodinný systém a prostředí

Průcha, Walterová a Mareš (2001, s. 203) popisují, že rodinné prostředí ovlivňuje základní tělesné, sociální a psychické charakteristiky u vývoje dítěte, většinou od narození často až do dospělosti. Především působí komunikační a jazykové dovednosti, jeho emoční a kognitivní rozvoj, předsudky, postoje, hodnoty a další. Rodina je nejčastěji chápána, jako nukleární systém, tedy „tradičně“ muž a žena společně s jejich dětmi.

Prostředí velice ovlivňuje pozdější vývoj dítěte. Pokud je dítě vychováváno za určitých okolností, bere to jako něco normálního a přirozeného. Když však zcela převrátíme to, na co je zvyklé, může být jeho emoční vývoj poškozen. Tento jev může nastat například

za situace, kdy dítě je vychovááno v běžné heterosexuální rodině. Jakmile ale jeden z rodičů objeví náklonnost k jedinci stejného pohlaví, tak pro většinu dětí nastává emoční šok. Dítě se poté může dostat do situace, kdy je spolužáky veřejně zesměšňováno a za svou situaci plnou odmítavých postojů a předsudků ze strany okolí, viní rodiče.

Sloboda (2016, s. 109) popisuje, že je-li nukleární rodina chápána jako tradiční, je tedy odlišná forma rodiny vnímání za alternativní. Za alternativní rodinu lze tedy považovat soužití dvou homosexuálních partnerů a dětí.

Sobotková (2012, s. 24) definuje rodinu jako systém, smíme užít nejjednodušší standartní pracovní definici systému. Systém je celek jednotlivých částí a vztahů, které jsou mezi nimi. Tvůrci studie z této oblasti rodinných systémů se ovšem bezprostředně vyhýbají definicím rodiny a brání se přesným formulacím.

Z této definice se dá vyčíst, že rodinný systém je tedy obyčejné každodenní fungování jednotlivých členů rodiny a toho, jak se mezi sebou chovají. Tento pohled je, ač se jedná o psychologickou knihu, spíše laděn sociálně. Přesto však musíme jednotlivé členy rodiny chápat jako celek, který funguje ve vzájemné kompaktnosti. To ostatně potvrzuje i tato věta: ... „*celek je více než souhrn jeho částí*“... (Sobotková, 2012, s. 24) souhrn částí je méně než celek.

Sobotková (2012, s. 28) popisuje hranice mezi subsystemy, které jsou dle Goldenberga (1998) důležitým bodem z pozice fungování rodiny. Vnitřní hranice mají za úkol rozpoznávat jednotlivé subsystemy. Vnější hranice naopak ochraňují celistvost rodinného systému. Hranice by měly podle tohoto vzoru být silné, ovšem na druhé straně také pružné. To tedy značí přesně specifikovatelné, nicméně za určitých okolností měnitelné.

3.3 Rodiny homosexuálních partnerů

Sobotková (2012, s. 189) ve své knize uvádí, že se homosexuální menšina ve společnosti čím dál tím víc popularizuje a zároveň se pozvolna rozšiřují liberální postoje ostatních. I díky tomu v roce 2006 vešel v platnost Zákon o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví.

Jak už bylo předesíláno, nynější situace v České republice je vůči homosexuální minoritě nakloněnější než kdy dříve. I přesto musí homosexuální páry čelit mnohým předsudkům a negativním postojům, zejména od starších občanů majoritní skupiny.

Homosexuální menšina nese stigma odlišné sociální skupiny (Sobotková, 2012, s. 190). Jednoho z případů stigmatu si můžeme povšimnout u Goffmana (2003, s. 17). Hlavním rysem životní stigmatizace je problém přijetí této situace. Většina lidí jednajících s tímto jedincem má

problém projevit mu dostatečný respekt a pozornost, jakou si zaslouží a očekává. Tyto aspekty jen utvrzují danou osobu o odlišnosti a rozdílnosti vůči majoritní skupině. Tato část textu i v některých případech vystihuje dnešní situace. Stigma bere společnost jako určitý druh „cejchu“, který se s ním potáhne až nadosmrti.

Mnoho homosexuálních partnerů prošlo v minulosti heterosexuálními vztahy, manželstvím, v němž se mnohdy narodily i děti. Je to tedy nutné vidět i z hlediska vývoje (Sobotková, 2012, s. 196). Tento příklad je popisován v několika případech, kdy muž žije kupříkladu 20 let v manželství se ženou, má dobrou práci, vychovává s ní děti. Ovšem poté zjistí, že je přitahován osobou stejného pohlaví a kvůli této osobě opustí zaseté koleje „tradiční“ rodiny a pouští se na zcela neznámé území soužití se svým partnerem (Sobotková, 2012, s. 196–197).

Situace homosexuálních mužů je pro výchovu dětí mnohem složitější, než u lesbické dvojice žen. Problém homosexuálních otců je, že je odmítá jak homosexuální menšina, tak majoritní heterosexuální společnost (Sobotková, 2012, s. 197).

Pravděpodobně nejdůležitějším momentem v osobnostním vývoji homosexuálního jedince je vývoj vztahu partnerů v procesu tzv. coming outu (Sobotková, 2012, s. 192). Procesem coming outu se budu více zabývat v následující kapitole.

Největším mýtem, který má široká veřejnost o LGBT lidech je to, že gayové a lesbičky nemohou, či snad dokonce nechtějí mít děti (Sloboda, 2016, s. 120). Sám jsem se setkal s případem, kdy se pár gayů seznámil s lesbickým párem a díky umělému oplodnění mají děti. Lesbický pár děti vychovává, ale jejich gay otcové je mohou kdykoliv navštěvovat a podílet se na jejich výchově. To by mohlo napomoci ve zlepšování vztahů s jejich rodiči a prarodiči. Je to určitý přežitek minulosti, kdy se lidé domnívali, že homosexuální muži nemohou mít děti. Dnešní možnosti ale tento problém řeší a zpětné přijetí do původní rodiny je tak mnohem snazší, než tomu bylo v minulosti.

Na tento problém by se dalo také nahlížet z pohledu Victora Turnera, jež tento jev chápe jako určitý způsob rituálu. Jak popisuje Turner (2004, s. 95), jedná se o tři fáze rituálu. Je to fáze odloučení, kdy rodina jednotlivce zavrhne. Druhou je fáze pomezí, kdy spolu jednatel a rodina nekomunikují. V případě, že jedinec ovšem má vlastní děti, nebo udělá něco, čím se rodině zavděčí, nastává třetí fáze – přijetí.

Tyto fáze mohou nastat během sekundárního coming outu, když homosexuálové sdělí svou odlišnost rodině. O samotném procesu sekundárního coming outu budu hovořit v následující kapitole.

4 COMING OUT

Kapitola coming outu je poslední teoretickou částí této práce. Jedná se o jeden z nejdůležitějších a nejsložitějších okamžiků v životě homosexuálů, kteří se s nově nastalou situací musí nejprve srovnat sami a následně sdělit tuto informaci rodině, přátelům, okolí atd.

Jak jsem již předeslal v úvodu této práce, coming out je možno definovat takto: „*Jde o slovo převzaté z angličtiny a znamená „vyjít ven“ . Jeden z původních významů je „coming out of the closet“ – „vyjít ven ze skříně“ . Takováto metafora je vhodná, ač by se tak nemuselo stát, i v češtině, jelikož ve skříní míváme schované věci, které příliš nechceme ukazovat – vedle nepořádku se i v jedné české frázi mluví o kostlivcích ve skříní.*“ (Sloboda, 2016, s. 72)

Coming out chápou někteří autoři jako obecné vyjádření svojí (minoritní) sexuální orientace svému okolí. Pokud se tedy budeme držet původního anglického termínu „coming outu“ potom lze sdělit, že se jedná o „ukázání sebe sama, vyjít ven“. Samozřejmě jde o proces dlouhodobějšího charakteru (Kolektiv autorů 2014, s. 60).

Jonášová (2000, s. 20) uvádí, že nehledě na to, jak je člověk orientovaný, v určitém věku prožívá každý z nás svůj coming out. Je to období, kdy se v člověku začíná probouzet jeho individualita a on postupně objevuje a vnímá svou sexualitu.

Všechna tato pojetí vidí coming out velmi podobně. Jedná se tedy o proces přijetí rozdílnosti oproti většině. Jedná o velice důležitý krok v životě homosexuálů, neboť připustit si rozdílnost, srovnat se s ní a dokázat s ní „vyjít na světlo“, je asi ta nejproblematičtější věc v jejich životě.

Coming outem mohou procházet muži různého věku. Někteří jedinci to mohou zjistit již během puberty, jiní zase po několika neúspěšných vztazích s partnerkami a někdo dokonce i po dvaceti letech manželství. Je to zapříčiněno i tím, že se někteří jedinci snaží tuto orientaci utajit před svým okolím i sami před sebou. Svým způsobem tedy hrají určitou roli v tomto divadle společnosti. To ostatně popisuje i Goffman ve své knize *Všichni hrajeme divadlo*.

Goffman (1999, s. 10) mluví o existenci mnoha nositelů významu a různých informačních zdrojích, které zprostředkovávají dané poznatky. I pozorovatel, který dotyčnou osobu nezná, může z jeho chování a vizáže postupem času vyčíst a shromáždit záchytné body, které mu umožní aplikovat díky předchozím zkušenostem ověřené stereotypy a vzorce chování.

Pokud jedinec prochází coming outem, lze na něm pozorovat určité rozdíly v chování a vystupování. Text vypovídá, že pokud máme zkušeného pozorovatele, dokáže tuto změnu rozeznat a dát si do spojitostí s předešlými zkušenostmi. Třebaže někteří jedinci raději budou

žít se sebezapřením, než aby nezklamali svou rodinu. Navazují bezúspěšné vztahy s ženami a neustále se navenek přetvařují. Goffman (1999, s. 16) to popisuje jako nekonečný cyklus odhalování, utajování, přetvářky a opětovných odhalení.

Nejčastější otázka spojená s coming outem je, jak a kdy na to daný jedinec přijde? Na tuto, pro některé jednoduchou otázku, však není jednoznačná ani jednoduchá odpověď, neboť proces coming outu, sebeurčení a sebeuvědomění si odlišnosti od normy převažujícího sexuálního a genderového řádu společenského života je následující sdělení této informace okolí. Vstupují do toho různorodé aspekty nejen po stránce individuální, tak celospolečenské (Sloboda, 2016, s. 73).

Tento text pouze dokazuje a potvrzuje fakt, že proces coming outu je pro homosexuální jedince velice těžkým, ale důležitým životním posunem.

4.1 Fáze coming outu

V této části si popíšeme různé vývojové fáze coming outu, kterými by měl jedinec vždy projít. Jedná se o pětistupňový Colemanův proces. Eli Coleman vytvořil model pěti fází, které zachycují mnoho individuálních faktorů coming outu. Kolektiv autorů (2014, s. 63) je popisuje takto:

Colemanův model:

a) Precoming out

Uvědomění si odlišností, které ovšem ještě člověk není zcela schopen správně označit. Prožití těchto odlišností může zásadně ovlivnit vztahy se stejně starými jedinci, u mužů s homosexualitou v některých případech poškodí vztah s otcem.

b) Coming out

Daný člověk si uvědomí, že odlišnost spočívá v rozdílu sexuálního chování, a to ovlivňuje odlišnosti od očekávání společnosti. I přesto však tuto svou rozdílnou orientaci popírá.

c) Explorace

Jedná se o situaci, kdy jedinec zkoumá, posuzuje a následně přijímá novou identitu = experimentuje. To se projevuje navazováním krátkých a povrchních vztahů za účelem získání zkušeností.

d) Partnerská fáze

Člověk už navazuje delší partnerský vztah, s cílem dosáhnout jak uspokojení svých pocitů, tak uspokojením svých sexuálních tužeb.

e) Integrace

Partnerský život společně se sexuálními potřebami se stávají nedílnou součástí běžného života. Nejčastěji se ustálí osobnost a lidské hodnoty daného jedince.

4.2 Vnitřní a vnější coming out

Jonášová (2000, s. 22) coming out popsala jako úkol pro jedince přijmout svou odlišnost jako základní prvek, z něhož jedinec bude nadále vycházet při uvažování o své budoucnosti.

Vnitřní:

Sloboda (2016, s. 75) spatřuje ve vnitřním coming outu právě pocit osamocení, což bývá silný a přítomný aspekt. Problematikou však není pouze pocit samoty, ale také to, jak vypadá každodenní život gayů a lesbiček. Má na mysli mediální prezentaci.

Problém tohoto procesu je, se se svou odlišností sám co nejlépe vypořádat. Pokud je muž v procesu dospívání, logicky od něj rodina, kamarádi aj. očekávají, že se začne poohlížet po dívkách svého věku a postupně navazovat určitý partnerský vztah. Co má ale jedinec dělat, když se mu v procesu dospívání líbí osoby stejného pohlaví? Součástí coming outu je taky vyloučení a zbavení se představ, občas i aktivní zamítnutí modelů, do té doby označujících za správné (Sloboda, 2016, s. 76).

Sloboda (2016, s. 77) uvádí, že v kterémkoliv okamžiku procesu vnitřního coming outu může nastat útlum či zastavení, ale za žádných okolností však nedojde k jeho podmíněnému ukončení. Může pouze dojít k přerušované plynulosti procesu, v některých situacích nastává i zpětný proces.

Vnější:

Samozřejmě i proces veřejného coming outu je pro daného jedince dosti náročný (Sloboda, 2016, s. 80). Vnitřní coming out řeší zejména osobní myšlenky, pocity, touhy člověka aj., naopak ten veřejný vyžaduje obrovskou dávku statečnosti, odhodlání a síly otevřít se vůči ostatním lidem, se kterými přichází denně do osobního kontaktu.

Vnitřní coming out je bezesporu pro jedince složitým procesem, kdy se vyrovnává s odlišností. Když překoná sám tento důležitý krok, nastává možná ještě mnohem větší, důležitější a těžší krok, „vyjít s pravdou ven“ a říci o své orientaci svému okolí. „*Pokud jedinec není vyrovnaný sám se sebou, ale je donucen k veřejnému coming outu, pak jeho nejistota vnitřní se může přenést i vně.*“ (Sloboda, 2016, s. 80) V případě že jedinec není zcela vyrovnaný s vnitřním coming outem a je donucen k veřejnému coming outu, může se jeho vnitřní nejistota přenést i na ten vnější.

Asi nejtěžší coming out bývá při odhalení před vlastními rodiči. Zejména otcové (muži) přijímají odlišnou sexuální identitu hůře, obecně u synů nejhůře (Sloboda, 2016, s. 80). Tento fakt můžeme vidět například ve filmu *Americká krása*, kdy silně věřící otec, který je navíc důstojník americké námořní pěchoty, při podezření, že je syn homosexuál, svého potomka brutálně napadne a navíc prohlásí, že pokud je homosexuál, vyžene ho z domu. Přestože, je film natočen v roce 1999, je jeho obsah stále aktuální.

S vnějším coming outem souvisí i pojem „sekundární coming out“. Jak popisuje Sloboda, tak sekundárním coming outem: „...*procházejí prakticky všechny osoby, které jsou konfrontovány s (vnějším) coming outem jakékoliv LGBT osoby...*“ (Sloboda, 2016, s. 81)

Jedná se o coming out, během kterého homosexuální jedinec odhalí svým rodičům svou sexuální orientaci. Zakotvené normy a standardy heterosexuální a genderové bipolární majority vytváří v rodičích často mylnou představu o svých dětech. Vnímají je stále pouze jako heterosexuální muže a ženy, kteří mají práci, partnery či partnerky, mají své rodiny a děti (potencionální vnoučata) (Sloboda, 2016, s. 81).

5 PRAKTICKÁ ČÁST

I přesto, že se situace ohledně lidí s homosexuální orientací v posledních letech zlepšila, tak i nadále u některých lidí převládá názor, že nejsou „zcela normální“. Nemohou kupříkladu jako většina populace uzavírat sňatek, dědit po sobě majetek či adoptovat děti. Co si ovšem většina lidí vůbec neuvědomuje je, jak se asi tito lidé cítí během svého procesu coming outu a už téměř nikdo se nezamýšlí nad tím, jak je složité tyto informace a svou „odlišnou“ orientaci sdělit rodině. Tato nová situace může přispět k tomu, že rodina na jedince bude pohlížet úplně jinak než doposud.

Bakalářská práce mi umožnila se setkat se šesti muži s homosexuální orientací a o tomto tématu si s nimi promluvit. Věk mých respondentů je mezi třiatřiceti až pětatřiceti. Přestože je věkový rozdíl od nejmladšího po nejstaršího respondenta pouze dvanáct let, tak i zde najdeme rozdílný přístup těchto jedinců a jejich rodin ke coming outu a k následnému vnímání a respektování jich v rodinné hierarchii.

Díky této práci jsem mohl alespoň z části pochopit a uvědomit si, jak náročné je procházet tímto procesem, který jak vám, tak i vaší rodině obrátí život naruby.

5.1 Cíl výzkumu

Cílem této bakalářské práce bylo shromáždění informací o skutečných případech procesu coming outu, vyrovnání se jedinců s touto situací a následný postoj jejich rodiny. Ze získaných rozhovorů se pokusím odpovědět na výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka:

„Jak přijímají rodinní příslušníci odlišnou sexuální orientaci svých příbuzných?“

Další výzkumné otázky:

„Jak se staví rodiče k nově nastalé situaci?“

„Vnímají homosexuálové větší problémy při sdělení své orientace otcům, nebo matkám?“

5.2 Metodologie

Pro výzkum se mi podařilo zajistit šest respondentů, kteří sami sebe označují za homosexuály a navazují homosexuální vztahy s jinými muži. Naštěstí všem mým respondentům nedělalo problém o těchto „choulostivých“ a soukromých informacích hovořit,

což pro tuto práci je velmi důležitý aspekt. Vzhledem k tomu, že všichni respondenti jsou dávno plnoletí, nebyl potřeba souhlas rodiny.

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolil metodu kvalitativního výzkumu, což je pro toto téma mnohem vhodnější než výzkum kvantitativní. „*Cílem je získat popis zvláštností případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa.*“ (Hendl, 2005, s. 63)

Vzhledem ke zkoumanému problému jsem zvolil polostrukturované rozhovory. Toto rozhodnutí jsem učinil z důvodu, že se daný problém dá probrat mnohem více do hloubky. „*Cílem hloubkového a polostrukturovaného rozhovoru je získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu (kvalitativní přístup), zatímco účelem standardizovaného strukturovaného rozhovoru je položit všem respondentům několik identických otázek ve stejném pořadí (kvantitativní přístup)*“ (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 13).

Výhodou rozhovorů bylo i to, že respondenti mohli své odpovědi na otázky mnohem více rozvést a pomohli osvětlit a doplnit kupříkladu situace, jak probíhalo sdělení o jejich rozdílné orientaci své rodině.

Výzkum samotný je podřízen přímému kontaktu s respondenty. Z tohoto důvodu jsem k zaznamenání informací používal pouze notebook, do kterého jsem si zapisoval výpovědi svých respondentů. Audio záznam rozhovorů jsem se rozhodl nepořizovat, a to především z důvodu anonymity a větší ochrany soukromí respondentů.

5.3 Analýza rozhovorů

Jak jsem již předeslal, pro tuto bakalářskou práci jsem zvolil kvalitativní výzkum. Polostrukturované rozhovory byly prováděny téměř všechny na veřejných místech, konkrétně v prostředí „hospůdek“ a kaváren, které zvolili respondenti. Pouze v jednom případě jsem s respondentem prováděl rozhovor u něj v bytě. Výběr míst pro zapsání si informací jsem zcela ponechal na svých respondentech, neboť mým účelem bylo, aby se během rozhovoru cítili dobře.

Nejprve jsem sestavil otázky pro samotný rozhovor. Poté jsem vybraných sedm otázek zaslal svým respondentům, kteří měli čas se na ně připravit a případně si dopředu rozmyslet své odpovědi.

V odpovědích zazněly i irelevantní informace a věci ne zcela týkající se přímo tématu. I přesto mi tyto informace pomohly osvětlit další situace a pochopit, jak vše probíhalo.

Tudíž jsem se rozhodl zde uvést pouze otázky a případy konkrétních odpovědí k danému tématu. Kompletní zápis rozhovorů včetně občasných „hlášek“ mých respondentů naleznete v příloze.

Seznam respondentů:

Respondent číslo 1 – Martin, 31 let

Respondent číslo 2 – Martin, 31 let

Respondent číslo 3 – Lukáš, 35 let

Respondent číslo 4 – Miroslav, 26 let

Respondent číslo 5 – Pavel, 27 let

Respondent číslo 6 – Lukáš, 23 let

Z důvodu ochrany soukromí respondentů záměrně neuvádím podrobnější informace o jejich sociálním statusu či bližších podrobnostech o jejich životě.

1) Mohu se zeptat, v kolika letech jsi/jste zjistil, že je tvá/vaše orientace odlišná od většiny tvých vrstevníků?

Respondent č. 1:

„Hele už brzy, někdy kolem těch 15ti let, ale nechceš si to tak nějak přiznat. V 15 víš prostě, ta hlava ti říká, že je něco jinak, ale snažíš se to potlačit, přiznat si to a dělat si vrásky, nechtěl jsem to řešit.“

Respondent č. 2:

„No takhle, kdy jsem si to připustil, bylo asi v jednadvaceti, samozřejmě jsem to jakoby tušil už delší dobu, ale snažil jsem se to nějakým způsobem ignorovat, nebo určitým způsobem neřešit. Už v pubertě jsem trošku tušil, že je tam něco jiného.“

Respondent č. 3:

„Když už se k tomu přiznáte a uvědomíte si, že vlastně ta homosexualita je vrozená, tak to poznáte už v poměrně útlém věku. Já jsem to začal pociťovat už na základní škole,

řekněme někdy v těch 12ti-13ti letech, kdy se člověk dostává do té puberty a zjišťuje, že ho něco vzrušuje, ale já jsem si to uvědomil na 100% až o pár let později.“

Respondent č. 4:

„Když si to vybavuju zpětně, tak někdy v tom období puberty už tak nějak začneš tušit, že je něco trochu jinak než u ostatních kluků. Pozvolna až někdy v těch šestnácti až osmnácti letech, kdy už by tě ty holky měly přitahovat a ty bys je měl chtít dostat do postele, tak já prostě nějak nechtěl a pomalu jsem si začal uvědomovat, že to v uvozovkách není normální.“

Respondent č. 5:

„Zhruba někdy v těch třinácti až čtrnácti letech jsem začal vidět rozdíly v tom, jak moji kamarádi začali koukat po holkách.“

Respondent č. 6:

„Někdy na přelomu sedmnácti a osmnácti let.“

Z odpovědí mých respondentů tedy vychází, že změnu své orientaci začali pociťovat již v období puberty. Toto poznávání se ovšem většina snažila po určitou dobu odsouvat a nedělat s tím starosti. I přesto, že se někteří snažili navazovat vztahy se ženami, nebylo to pro ně to pravé, nebo k nim vůbec nějakou fyzickou či citovou náklonost necítili.

2) Jak dlouho u tebe/vás probíhal proces coming outu?

Respondent č. 1:

„To je spojeno s otázkou číslo jedna, od 15 do 23. Takže ten proces coming outu u mě osobně trval nějakých těch 8 let.“

Respondent č. 2:

„Vlastně od té doby jsem to sám na sobě začal tak nějak pociťovat, začal jsem to řešit a dejme tomu nějakých těch 8 let to u mě mohlo trvat.“

Respondent č. 3:

„Uvědomoval jsem si to už někdy v těch třinácti letech, jak jsem říkal, ale potom jsem tomu nevěnoval moc pozornost, že jsem věřil v to, že se to srovná, že je to přechodné období, ale rozhodně jsem tím nijak netrpěl. V 19ti jsem měl poslední holku a řekl jsem si, tak to teda

dost! Seknul jsem s tím! Ten proces samotný u mě tedy probíhal od těch devatenácti až do čtyřadvaceti, kdy jsem to sdělil rodině.“

Respondent č. 4:

„Jak už jsem naznačil u přechozí otázky, tak zhruba někdy v té pubertě, cca v těch třinácti to začínáš tušit. Potom ale už někdy kolem toho osmnáctého roku jsem prostě věděl, že jsem víc přitahován muži než ženami. Ale na světlo jsem s tím vyšel až ve dvaadvaceti.“

Respondent č. 5:

„Tak ten proces trval řekněme sedm let. Někdy od těch čtrnácti do jednadvaceti, kdy jsem si plně přiznal, že moje orientace je absolutně rozdílná od většiny mých vrstevníků.“

Respondent č. 6:

„Ale coming out, si myslím, že probíhá snad pořád jak už v otázce zaměstnání, nových přátel a lidí v mém okolí.“

Z níže uvedených odpovědí můžeme vyčíst, že proces coming outu trval u mých respondentů nejdéle cca 9 let a ten nejkratší zhruba 5 let. Téměř ze všech odpovědí vyplynulo, že si ale respondenti i přes počáteční těžkosti a nejasnosti z této věci zas až takovou hlavu nedělali, neboť se sami zatěžovali studijními či pracovními povinnostmi.

3) Bylo pro tebe/vás těžší se s touto novou situací srovnat sám, nebo s novým postojem rodiny a okolí?

Respondent č. 1:

„Určitě nejtěžší bylo se s tou novou situací vyrovnat sám.“

Respondent č. 2:

„Pro mě bylo těžký asi obojí. Jak u sebe, že ok, trvalo to teda dlouho, než jsem si to teda připustil,“

Respondent č. 3:

„Já bral hrozně ohledy na svoje okolí.... Ale když to shrnu, tak jestli jsem se měl s tou situací vyrovnat sám, nebo jak na to zareaguje rodina, tak mi to bylo jedno. Obojí proběhlo dobře. Záleží hodně na tom, jaký je člověk, ale já jsem pozitivní člověk a netrpěl jsem a tím, že rodina

je na tom podobně, tak žádný razantní problém nenastal. Ale když si vzpomínám, tak jsem neměl žádný problém o tom sáhodlouze přemýšlet, jak to říct a prostě jsem to řekl.“

Respondent č. 4:

„No po pravdě, ani jedno není procházka růžovou zahradou. U sebe je to asi mnohem komplikovanější, protože se ti v hlavě odehrává hrozně moc scénářů, co se všechno stane, jak mi to zkomplikuje život, co na to naši, sourozenci, rodina atd.“

Respondent č. 5:

„Teď upřímně nevím, co bylo horší. Ono obojí má své pro a proti. Samotnému mi bylo nepříjemné už jen si představit, jak to doma líčím našim.“

Respondent č. 6:

„Tak od každého trochu.“

Z odpovědí na třetí otázku vyčteme, že pro respondenty nebylo jednoduché se s touto nově vzešlou situací vyrovnat jak u sebe, tak tuto informaci sdělit svému okolí. Přesto převládá odpověď, že vyrovnání se sám s tímto přiznáním je mnohem horší.

4) Jak se k tvé/ vaší nové životní situaci postavila tvoje/vaše rodina?

Respondent č. 1:

„Tak tou trojkou jsem vlastně nepřímo odpověděl na tuhle otázku. Ten proces, kdy jsem se vyoutoval veřejně, trval asi půl roku. Šlo to ráz na ráz, nejdřív ségra, potom naši, brácha, babička, ostatní a potom, když jsem nastupoval do práce, tak jsem tam šel veřejně s tím, že jsem gay.“

Respondent č. 2:

„To bylo tak, jak jsem ti teď vlastně popsal v té trojce, mamka teda docela špatně, tý to teda trvalo asi ty 2 roky, než s tím byla jako ok, potom teda přišlo období, že mi říkala, že to chápe, ale že neví proč, že stejně tak nebudu šťastnej, že bych si měl najít nějakou tu babu, abych mohl mít děti. Neustále řešila, hledala nějaký alternativy a hlavně se bála, že se to dozví okolí, že je budou pomlouvat, co na to příbuzný, páč jsme z velkých rodin a takhle, takže toho se asi jako nejvíce bála.“

Respondent č. 3:

„Rodina to vzala vesměs dobře. Jak jsem říkal už u předchozí otázky, tak já měl opravdu velice dobrý vztah s babičkami, takže ty mě opravdu podporovaly.“

Respondent č. 4:

„No u nás to bylo takový dost složitý. Nejlíp to určitě vzala ségra, ta s tím nikdy nějaký větší problém neměla.“

Respondent č. 5:

„Rodina to vzala tak nějak rozporuplně. Nejvíc mě překvapil táta, protože ten to vzal absolutně bez sebemenších problémů.“

Respondent č. 6:

„Rodina zatím je vyřešena pouze z části, takže nemohu moc hodnotit rodinu jako celek.“

U této otázky jsou odpovědi nejvíce rozdílné. Přestože se nakonec rodiny mých respondentů vyrovnaly s tímto novým faktem, v některých rodinách toto „vyoutování“ neprobíhalo zcela bez komplikací. V jednom případě není tento proces zcela dořešen.

5) Kdo z tvojí/vaší rodiny se k tobě/vám zachoval nejvíce pozitivně a kdo negativně?

Respondent č. 1:

„Já nemůžu říct, že by se někdo zachoval úplně negativně. Jedinej, kdo to obrečel, jak už jsem ti říkal, byla ta mamina, ale to bylo jen kvůli tomu, že řešila vnoučata a řešila potom, kdo se o mě ve stáří postará.“

Respondent č. 2:

„Naštěstí si mi teda nestalo, že by mě naši úplně odstřihli, to teda ne, spíš jako brácha, protože je v některých věcech je lehce omezenej co se týče myšlení, on je lidsky dobrej, ale občas se stalo, že mě díky tý mojí orientaci trochu urážel, i když to nemyslel vážně, on je takovej lehký hulvát.“

Respondent č. 3:

„Žádná absolutně negativní reakce neproběhla, ale bylo to také tím, že já jsem měl stabilní pozici v té rodině a to mi moc pomohlo.“

Respondent č. 4:

„Tak pozitivně určitě děda s babičkou a ségra. Ty v tom vůbec žádný problém neviděli.“

Respondent č. 5:

„Vyloženě nějaká negativní reakce, že by mě někdo z rodiny absolutně odstříhl, nenastala. A jak už jsem ti říkal u té čtyřky, tak nejlépe se s tím popasoval asi táta.“

Respondent č. 6:

„Asi spíš vůbec žádná negativní reakce neproběhla.“

Zde nastává asi největší překvapení mého výzkumu. Osobně jsem čekal, že tuto situaci nejvíce „vyhrotí“ otcové mých respondentů. Opak byl však pravdou. Otcové se v těchto situacích zachovali velice chápavě. Podobný přístup mají také sestry mých respondentů a prarodiče. Nejhůře se s touto nově vzešlou situací vyrovnávají matky. Ovšem jak moji respondenti dodávají, většinou je to z důvodu, že se obávají, že nebudou mít vnoučata.

6) Stýkáš/te se s rodinou i nadále a mělo tvé/vaše odhalení nějaký dopad na fungování rodiny?

Respondent č. 1:

„Nadále funguju s rodinou, ale není tam nic, že bysme se nestýkali nebo něco takového.“

Respondent č. 2:

„S rodinou jsem normálně v kontaktu. Vidáme se úplně normálně.“

Respondent č. 3:

„S rodinou se stýkám pořád. Nemyslím si, že by to mělo nějaký razantní dopad na fungování rodiny, spíš naopak“

Respondent č. 4:

„Jasně. S rodinou fungujeme teď úplně na pohodu. Možná i líp než dřív.“

Respondent č. 5:

„Jistěže se i nadále stýkáme. Dopad na naše fungování to nijak razantní nemělo.“

Respondent č. 6:

„Nemělo, vše je takové jako předtím, ale uvidíme, co přinese další část rodiny...“

Z odpovědí na šestou otázku vyčteme, že všichni respondenti se se svými rodinami stýkají i nadále. Fakt, že moji respondenti jsou gayové, neměl na jejich vztah s rodinou nějaký zásadní dopad. Ba naopak, v mnoha případech se vztahy více otevřely a stabilizovaly.

7) Je pro tebe/vás důležitý postoj tvojí/vaší rodiny k tvojí životní situaci?

Respondent č. 1:

„Určitě si ten názor rodiny vyslechnu. Ale na druhou stranu, kdyby to ta rodina nevzala, tak je to jejich problém.“

Respondent č. 2:

„Určitě. Je to pro mě osobně hodně důležitý. Jsem rád, že mě berou takovýho, jaký jsem, a že kdybych měl nějakýho stálejšího partnera, teď jsem teda single, ale když jsem měl šest let partnera, tak jsem ho tam mohl normálně bez obav vzít a oni ho prostě brali, jako že je to můj partner.“

Respondent č. 3:

„Určitě. Měl jsem to štěstí, že nebyla žádná negativní zkušenost, a naopak rodina mi vyšla velmi vstříc, a i díky dětem se naše rodina mnohem víc semknula.“

Respondent č. 4:

„To bezesporu je. Já mám svoji rodinu moc rád, takže jsem byl i dost šťastnej, že jsme si nakonec všechno vyříkali a oni se mnou fungují, jako kdyby se nic nestalo.“

Respondent č. 5:

„Postoj rodiny je pro mě velice důležitý a já jim jenom mohu poděkovat, že se v této poměrně netradiční a neočekávané situaci zachovali tak, jak se zachovali a není mezi námi žádný problém.“

Respondent č. 6:

„Ano. Určitě ano, člověku se lépe „dýchá“ a hned má pocit, že je život o něco snadnější a také uvažuje jinak.“

Dle odpovědí na závěrečnou sedmou otázku pozorujeme, že všichni respondenti si velice zakládají na vztahu se svými rodinami a jejich postoj, názor a podpora jsou pro ně velmi důležité.

5.4 Vyhodnocení získaných dat a zodpovězení výzkumných otázek

Rozhovory byly vedeny tak, aby se případně respondenti mohli více rozmluvit. I přesto, že některé odpovědi jsou částečně relevantního charakteru, pomohly mi osvětlit skutečné situace, během kterých moji respondenti sdělili rodině svou odlišnou sexuální orientaci a následně i to, jak jejich rodina reagovala. Díky tomu, že se odpovědi nedržely zcela přísně otázek, pomohly tím prohloubit množství informací. Proto jsem tedy zvolil design kvalitativního výzkumu.

Prostřednictvím dat z odpovědí mých respondentů jsme si mohli zodpovědět mé výzkumné otázky, což bylo pro tuto práci to nejdůležitější. Odpověď na hlavní otázku: *„Jak přijímají rodinní příslušníci odlišnou sexuální orientaci u člena své rodiny?“*

Můžu tedy konstatovat, že ve všech případech bylo nakonec přijetí kladné. V jednom případě ví o respondentově homosexualitě pouze část rodiny, ale je to z důvodu už předchozího se nestýkání s respondentem. V ostatních případech se rodina zachovala velice kladně a bez přemrštěných negativních reakcí, což může naznačovat, že se naše společnost chová k homosexuálům lépe a tolerantněji než v minulosti.

Dále mi odpovědi respondentů odpověděly také na další dvě doplňující výzkumné otázky:

„Jak se staví rodiče k nově nastalé situaci?“

I zde mohu konstatovat, že krom jednoho případu rodičů, kteří tuto informaci nemohli určitou dobu „rozdýchat“, ale nakonec se s touto informací sžili. Ve všech ostatních případech rodiče zareagovali poměrně dobře a k nastalé situaci se postavili a zachovali jako milující a chápající rodiče.

„Vnímají homosexuálové větší problémy při sdělení otcům, než matkám?“

Odpovědi mě na tuto otázku velice překvapily. Upřímně jsem očekával, že největší problém nastane při sdělení o homosexualitě u otců mých respondentů. Opak byl však pravdou. Ve většině případů reagovali otcové prakticky nejlépe ze všech členů rodiny. Naopak nejvíce slz a problémů se srovnáním této situace měly zprvopočátku matky mých respondentů.

Ovšem, jak ony samy uvádějí, bylo to spíše z důvodu obavy o budoucí vnoučata. Vzhledem k tomu, že z odpovědí vyplynulo, že někteří moji respondenti už děti mají, plánují nebo vůbec nechtějí, tak i maminky se s touto informací dokázaly srovnat a na své syny se dívají v některých případech lépe než dříve.

Závěr

Tato bakalářská práce s názvem *Homosexualita, jak gaye vnímá jejich rodina*, popisuje situace a pocity homosexuálů, kteří své rodině sdělili odlišnost své sexuální orientace a následně to, jak se k nim rodina zachovala a zda je i nadále vnímala jako své členy, nebo zda se od nich odvrátila a přerušila s nimi veškeré kontakty. Cílem této práce bylo osvětlit složitý proces coming outu, jak u homosexuálů samotných, tak především při sdělení a následných reakcích jejich rodin. Práce by měla posloužit jako přiblížení o rozšíření obzorů pro laiky, osoby, které se o tuto problematiku zajímají, tak případně pro některé homosexuály, kteří prochází procesem coming outu a neví, jak tyto citlivé informace sdělit rodině. Rozhovory mohou napomoci i jako modelové situace, jak se může rodina zachovat a jak tyto lidi může rodina do budoucna vnímat.

I přesto, že se o homosexualitě v posledních letech mluví i v masmédiích, zůstává toto téma svých způsobem stále tabuizované. Samozřejmě se nyní na homosexualitu nahlíží mnohem tolerantněji a bez větších skrupulí, než tomu bylo v minulosti. Ovšem i nadále jsou někteří homosexuálové v mnoha věcech znevýhodněni vůči heterosexuální většině. Jak už jsem zmiňoval: nemohou uzavírat sňatky, adoptovat děti atd. Přitom musí v této společnosti fungovat jako každý jiný člověk, takže je k zamyšlení, proč se jim nedostává stejných výhod.

V teoretické části jsem zaměřil především na přiblížení homosexuality a termínů s ní spojených. Poté práce popisuje to, jak bylo na homosexualitu nahlíženo v minulosti a jak společnost k lidem s touto orientací přistupovala. To propojuje i další bod teoretické části, kde je popsána a definována rodina během celého vývoje lidské civilizace. Vše zakončuje proces coming outu, jak vnitřního, tak vnějšího, což je klíčové pro následnou praktickou část. V té čtenáři najdou způsob získání dat, přepis rozhovorů i následné vyhodnocení informací.

Cílem rozhovorů bylo získání co nejvíce informací o tom, jak se rodina zachovala k jednomu ze svých členů, když se dozvěděla, že se považuje za homosexuála a následně to, jak ho i nyní vnímá a staví se k jeho nové životní situaci. Za pomoci sedmi otázek jsem se pokusil tyto informace získat. Své respondenty jsem se nesnažil v žádném případě brzdit či zastavovat během rozhovoru, ba naopak jsem jim nechával volný prostor na odpovědi. Díky tomu jsem se dozvěděl řadu zajímavých informací, které mi pomohly pochopit, jak se tito lidé cítí během sdělení své orientace rodině. Málokdo si asi dokáže představit, jak psychicky náročné je toto sdělení pro samotné homosexuály, tak i pro jejich rodiny, které se s touto informací někdy nedokážou ztotožnit a někdy svého člena alespoň na nějaký čas vytěsní ze svého života, nebo jej zcela zavrhnou.

Rodinu si nikdo z nás nevybírání, ovšem je to pravděpodobně jediná jistota, kterou máme. Proto je dobré, když se dokáže oprostít od strachu z úšklebků či pomluv ze strany veřejnosti a nastane-li situace, že jeden z jejich členů bude cítit náklonost k osobě stejného pohlaví, měla by za ním stát.

Použitá literatura:

- BEŇOVÁ, Kateřina, a kol. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-33-8
- BRZEK, Antonín, PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.
- FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-010-4.
- FIALOVÁ, Eva, SPOUSTOVÁ, Ivana, HAVELKOVÁ, Barbora. *Diskriminace a práva*. Praha: Gender Studies, 2007. ISBN 978-80-86520-20
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo. 1999. ISBN 80-7203-124-4
- GOFFMAN, Erving. *Stigma*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-8629-21-0
- GOFFMAN, Erving. *Všichni hrajeme divadlo*. Praha: Studia Ypsilon, 1999. ISBN 80-902482-4-1
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 978-80-7367-485-4
- HIML, Pavel, Jan SEIDL a Franz SCHINDLER, ed. *"Miluji tvory svého pohlaví": homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí*. Praha: Argo, 2013. Každodenní život. ISBN 978-80-257-0876-7.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *DĚTI A JEJICH SEXUALITA – rádce pro rodiče a pedagogy*. Brno: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0290-9
- MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vydání. Praha: Slon, 2003. ISBN 80-86429-19-9
- PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2
- PUTNA, Martin C. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia, 2011. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2000-0.

SLOBODA, Zdeněk. *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-88163-09-1.

SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. Třetí vydání. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0217-2

ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TURNER, Victor. *Průběh rituálu*. Brno: Computer Press, 2004. ISBN 80-722-6900-3

WEISS, Petr a kolektiv. *Sexuologie*. Praha: Grada Publishing, 2010. 744 s. ISBN 80-2472492-8

Zákony:

Zákon číslo 89/2012 Sb., Druhá část – rodinné právo, § 687 odst. 1

Zákon číslo 89/2012 Sb., Druhá část – rodinné právo, § 687, odst. 2

Filmy:

Americká krása [American Beauty] [film]. Režie Sam MENDES. USA, DreamWorks Animation, 1999.

Přílohy:

Rozhovory s respondenty

1) Mohu se zeptat, v kolika letech jsi/jste zjistil, že je tvá/vaše orientace odlišná od většiny tvých vrstevníků?

Respondent č. 1:

„Hele už brzy, někdy kolem těch 15ti let, ale nechceš si to tak nějak přiznat. V 15ti víš prostě, ta hlava ti říká, že je něco jinak, ale snažíš se to potlačit, přiznat si to a dělat si vrásky, nechtěl jsem to řešit. Tušíš to zhruba už o té puberty, ale sám si to nechceš připustit. Cítíš, že jsi jiný, odlišnější od těch ostatních. K těm holkám mě to zas až tak netáhlo. Potom už na vysoké jsem to věděl, ale až skončím ročník, tak s tím půjdu na světlo. Ale jak říkám, dlouho jsem to v sobě potlačoval. Samozřejmě jsem zkoušel chodit i s holkama, pokusy byly, ale vidíš, jak to dopadlo. Nebylo to pravé ořechové (smích) a nevyhovovalo mi to.“

Respondent č. 2:

„*Kdy jsem to zjistil?*“ „No takhle, kdy jsem si to připustil, bylo asi v jednadvaceti, samozřejmě jsem to jakoby tušil už delší dobu, ale snažil jsem se to nějakým způsobem ignorovat, nebo určitým způsobem neřešit. Takže jakoby kdy jsem měl ten svůj vlastní coming out, tak to bylo v těch jednadvaceti letech. Už v pubertě jsem trošku tušil, že je tam něco jiného, ale mě se holky líbily, ale vždycky spíš jen z toho estetického hlediska, nikdy mě osobně jako nepřitahovaly. Spíš to bylo, když to tak řeknu, je hezká holka, ta má krásný vlasy, je hezky oblečená nebo tak, ale nikdy mě jako nepřitahovaly, že bych měl potřebu jí dostat do postele. „*Ale jak jsem byl ještě mladej a blbej (smích)*“, tak jsem jakoby nevěděl, že ty pocity jsou jakoby, že se ti někdo líbí jenom esteticky, ale necítil jsem žádnou potřebu nebo fyzickou přitažlivost. Nepřiznával jsem si to. Já jsem navíc z malé vesnice, takže jsem si to zkoušel nepřipouštět. Potlačoval jsem to a snažil se na to nemyslet. Samozřejmě čas od času proběhly nějaké myšlenky, když jsme třeba byli někde s klukama, že mi někdo líbil, nebo mě přitahoval, ale snažil jsem se to vytěsnit. Kolem toho jednadvacátého roku už jsem si řekl, že to nemá jako smysl a přiznal jsem si to.“

Respondent č. 3:

„Když už se k tomu přiznáte a uvědomíte si, že vlastně ta homosexualita je vrozená tak to poznáte už v poměrně útlém věku. Myslím, že ti kluci, kteří řeknou, že to přišlo ve 21

letech, tak si vymýšlí, jen se bojí přiznat, že to bylo dřív. Člověk si musí vzpomenout na své první erotické zážitky. Já jsem to začal pociťovat už na základní škole, řekněme někdy v těch 12-13 letech, kdy se člověk dostává do té puberty a zjišťuje, že ho něco vzrušuje, ale já jsem si to uvědomil na 100 % až o pár let později.“

Respondent č. 4:

„Abych se přiznal, tak to probíhalo tak nějak pozvolna. Když si to vybavuju zpětně, tak někdy v tom období puberty už tak nějak začneš tušit, že je něco trošku jinak než u ostatních kluků. Přeci jenom v tu dobu už se ti moji vrstevníci a kamarádi začínali dívat po holkách, ale já tak nějak pořád ne a ne. Já třeba po těch holkách koukal, ale ne tím pohledem, že by se mi ta holka líbila, nebo že bych ji chtěl pozvat na rande. Spíš jsem jim třeba pochválil oblečení, a že má hezký vlasy, ale nic víc. Pozvolna až někdy v těch šestnácti až osmnácti letech, kdy už by tě ty holky měly přitahovat a ty bys je měl chtít dostat do postele, tak já prostě nějak nechtěl a pomalu jsem si začal uvědomovat, že to v uvozovkách není normální.“

Respondent č. 5:

„Zhruba někdy v těch třinácti až čtrnácti letech jsem začal vidět rozdíly v tom, jak moji kamarádi začali koukat po holkách. Je to to období, kdy začínáš koukat po holkách a začínají tě sexuálně přitahovat, ovšem v mém případě vůbec nešlo o to, že by dívky byly mou erotickou tužbou, spíše se jednalo o tom, že to pro mě byly kamarádky a nic víc. Samozřejmě abych nebyl divný, tak jsem s holkami randit zkoušel, ale nikdy z toho nic nebylo. Jednalo se ani o nic erotického, občas nějaké to kino, procházky atd. nebylo v tom nic fyzického.“

Respondent č. 6:

„Někdy na přelomu sedmnácti a osmnácti let.“

2) Jak dlouho u tebe/vás probíhal proces coming outu?

Respondent č. 1:

„To je spojeno s otázkou číslo jedna, od 15 do 23. Takže ten proces coming outu u mě osobně trval nějakých těch 8 let. Je to to samé, když si ti začínají líbit holky, tak ty to samé cítíš ke klukům. Já osobně jsem na to ještě nebyl připravený v té době. Nebyl jsem psychicky vyzrálý. Já to v sobě neměl ještě uzavřený, ještě jsem se s tím pořádně nesmířil. I když jsem věděl, tak nějak, že to tak je, tak nejdřív jsem já musel s tím vyrovnat, přiznat si to hlavně, že to tak opravdu je. Samozřejmě se naši pořád ptali, jestli mám holku, bylo

to chvílema až nepříjemný, bylo to dost vysilující. Pořád jsem musel mlžit a nechávat to na té neurčité vlně.“ *„Byl jsem uváděn do trapných situací, na který jsem neměl většinou odpověď, takže jsem musel lhát a hrát, ale na druhou stranu se to hodí do budoucí práce (smích).“* Pochybnosti tam určitě byly od rodičů, ale nevěnovali tomu po čase až takovou pozornost. Takže ten proces skončil ve třiadvaceti, ať ukončíme tuhle otázku.“

Respondent č. 2:

„Proces byl od puberty, kdy si sám člověk začne uvědomovat, že se ti buď líbí ty holky, nebo ti kluci. Vlastně od té doby jsem to sám na sobě začal tak nějak pociťovat, začal jsem to řešit a dejme tomu nějakých těch 8 let to u mě mohlo trvat. Bylo to dlouho, ale nebylo to nějak, že bych se tím úplně užíral, to jako ne, ale spíš jsem to neřešil. Až potom co přišlo takové to období, kdy už všichni kluci měli holky a naopak, tak už jsem si říkal, že bych jako taky měl něco to, ale já si říkal, že u mě to tak nebude fungovat, tak jsem se sám nad sebou začal zamýšlet, jestli náhodou nebude něco špatně, a tak jsem si to přiznal a postupně jsem to už neřešil, prostě jsem si řekl, že to nějak bude a že s tím nic neudělám.“

Respondent č. 3:

„Uvědomoval jsem si to už někdy v těch třinácti letech, jak jsem říkal, ale potom jsem tomu nevěnoval moc pozornost, že jsem věřil v to, že se to srovná, že je to přechodné období, ale rozhodně jsem tím nijak netrpěl. *„Jestli jsem chvíli toužil po ženách, tak to bylo z toho důvodu, že jsem byl v takovém prostředí, kde se snilo o ideální rodinné konstelaci, tedy o ženě, dětech, domě a psovi (smích).“* Po tom jsem já toužil samozřejmě taky, a tak jsem si to někdy v těch šestnácti letech chtěl dopřát. S holkami jsem zkoušel randit, ale uvědomoval jsem si, že je tím vlastně zraňuju, protože jsem byl jinak nastavený a některé ty věci, ze strany holek, jsem nechápal, nebo jsem jim nedokázal rozumět. *„Mě, když to řeknu lidově, měla balit holka, ale já to prostě neviděl (smích).“* Já myslel, že se chce přátelit a ona trpěla, protože nedostávala tu pozornost, kterou by si zasloužila, nebo kterou by vyžadovala. Nebylo mi to vlastní, přirozené. Když už mi tedy nějaká dívka řekla, že by se mnou chtěla randit, tak jsem to zkoušel, ale upřímně musím říct, že mě to moc nebavilo, ani mě to nějakým způsobem nenaplňovalo. Samozřejmě, že jsem s ženami nějaké ty sexuální zážitky měl, nebyly tedy moc četné, ale když už byly, tak mi trvalo hrozně dlouho se vzrušit a bylo to docela oťresné. Ale tím vším si člověk musí projít. *„V 19ti jsem měl poslední holku a řekl jsem si, tak to teda dost! Seknul jsem s tím!“* Tady asi definitivně můžu říct, ono je to tedy těžké přesně říct, kdy to začalo, ale asi tady začal opravdový proces toho coming outu. Já jsem si do té doby myslel, že můžu být se ženami,

ale právě v těch 19ti jsem si řekl, ale vždyť přeci není nic krásného na to být se ženskou. Když u mě probíhal ten proces coming outu, tak jsem se to snažil moc neřešit a spíš se dost zaměstnávat. Byl to dobrý argument na výmluvy, např. já nestíhám kvůli práci atd. Jak víte, Martine, tak já jsem studijní typ, takže jsem neustále něco studoval a tím jsem to jakoby oddaloval. Byl jsem na zahraničních cestách, a jak víte, tak když vyjedete někam za hranice, tak se chováte jinak. Najednou se snažíte být tím, kým jste. Tam jsem zjistil, jak to vlastně mám a že potřebuju nějaké své sebevědomí, obranu. Přiznám se, že když jsem jiný (teplý), tak přicházela ta studia. Tvořil jsem si bariéru v podobě studia, poznání, dobrého a slušného vystupování, abych v těch svých čtyřiaadvaceti letech nějaké sebevědomí měl. Měl v rodině uznání, a když něco řekne, tak se nic nestane. Měl jsem výhodu, že jsem si skvěle rozuměl s babičkami, je to tím, že jak jsem teplý, tak v sobě mám něco z ženy. „*To teda zní, když to tak řeknu (smích).*“ Vidím některé věci jinak a jinak je cítím. Ale zpátky. Já měl tedy dobrý vztah se svými babičkami, byly to kamarádky, a tak jsem jim zmínil i ty věci ohledně toho že jsem jiný. Někdy ve dvaadvaceti už to vědělo pár přátel, ale u rodiny to bylo o něco později. Ten proces samotný u mě tedy probíhal od těch devatenácti až do čtyřiaadvaceti, kdy jsem to sdělil rodině.“

Respondent č. 4:

„Upřímně asi probíhá neustále. „*Když se třeba seznámím s nějakými novými lidmi, tak jim rovnou říkám, že jsem teplej (smích).*“ Jo, prostě už si na nic nehraju a vystupuju opravdu takový, jaký jsem. Samozřejmě teďka jak jsem starší, tak to jde mnohem líp. Jak už jsem naznačil u přechozí otázky, tak zhruba někdy v té pubertě, cca v těch třinácti to začínáš tušit. Ale neuvědomuješ si to, nebo spíš tomu nechceš věnovat pozornost. Najdeš si nějaký koníčky, nebo se zahrneš studiem a prací, abys to nemusel řešit. Potom ale už někdy kolem toho osmnáctého roku jsem prostě věděl, že jsem víc přitahován muži než ženami. Ale na světlo jsem s tím vyšel až ve dvaadvaceti. Do té doby jsem nějak tak pořád mlžil, říkal jsem, že teď prostě na holky nemám čas, že si chci v klidu dostudovat, do toho jsem pracoval, takže jsem opravdu zas tolik volného času neměl, a to byl docela dobrý argument, jak pro naše, tak i pro zbytek rodiny.“

Respondent č. 5:

„Tak ten proces trval řekněme sedm let. Někdy od těch čtrnácti do jednadvaceti, kdy jsem si plně přiznal, že moje orientace je absolutně rozdílná od většiny mých vrstevníků. S holkami jsem to zkoušel randit někdy do osmnácti, jelikož jsem doufal, že se to nějakým způsobem

srovná, začnou se mi líbit, přeskočí jiskra. Znáš to určitě sám. Na neštěstí, nebo naštěstí v mém případě se tomu tak vůbec nestalo. Já potom ještě studoval, takže díky vytižení ve škole, různým brigádám a přivýdělkům jsem neměl moc času. Když jsem se v těch jednadvaceti svěřil kamarádce, tak to brala úplně normálně bez sebemenších problémů. Postupně jsem to přiznal i zbytku té naší party a taky v tom neviděli žádný zádrhel. Nevím, zda si to dokážeš představit, ale našim jsem to řekl až v pětadvaceti, protože jsem opravdu obával, jak na to budou všichni reagovat. Abych vyhnul neustálým narážkám na to, kdy konečně přivedu holku a podobným věcem, tak jsem byl od školy na dvou výjezdech v zahraničí, čím jsem si udělal jakési alibi, že jsem neustále pryč, a když jsem se vrátil, takže není lehký si hned najít holku atd. Prostě jsem si ze studia vytvořil takový obranný val, přes který bylo těžké prostoupit. Ale to odbíhám už od tématu. Tak tedy ten proces trval nějakých těch sedm let, ale během nich jsem sám dost tápal, jak to vlastně mám a jak to bude. S pravdou jsem před kamarády vyšel na světlo v jednadvaceti a před rodiči v pětadvaceti.“

Respondent č. 6:

„Probíhal tím stylem, že se člověk ujišťuje nebo si nechce přiznat, že to tak je a snad si i myslí, že je to jistou formou zmatenost nebo nevyrovnanost v období dospívání, ale po čase si člověk musí přiznat, že situace je jiná a že to nic, nikdo nezmění. Ale coming out, si myslím, že probíhá snad pořád jak už v otázce zaměstnání, nových přátel a lidí v mém okolí.“

3) Bylo pro tebe/vás těžší se s touto novou situací srovnat sám, nebo s novým postojem rodiny a okolí?

Respondent č. 1:

„Určitě nejtěžší bylo se s tou novou situací vyrovnat sám. To mi dlouho trvalo, protože rodiče, rodina a veškeré okolí to vzali, nebyl tam vůbec žádný problém. Vlastně jsem neměl ani žádnou velkou negativní reakci. U mě to proběhlo v pohodě. Doteď vlastně ani nevím, proč jsem tak dlouho otálel a čekal, než to řeknu. Defacto jsem se bál a prostě jsem pochyboval sám o sobě. Neměl jsem na to říct to. „*Byl jsem takovej sraábík, ale naše rodina proti tomu nikdy nic neměla a nebrala to negativně. Okolí to samý.*“ Samozřejmě mamina to trochu obrečela z hlediska toho, že nebude ode mne mít vnoučata, ale jinak to vzali všichni naprosto v pohodě. Přiznávám, že jsem měl strach trochu z táty, protože ten mě vždycky protěžoval, byl na mě pyšný, a hlavně jsem byl nejmladší. Jsem prostě takový benjamínek, brácha je starší o 8 let a ségra o 6, takže tam jsem si říkal, jak to vezme a paradoxně ten úplně nejlíp. Dokonce prý druhý den šel do hospody a bavil se o tom s kamarády u piva (smích). Ta jeho reakce mě úplně dostala.“

Respondent č. 2:

„Pro mě bylo těžký asi obojí. Jak u sebe, že ok, trvalo to teda dlouho, než jsem si to teda připustil, já jsem to jakoby úplně nechtěl, protože jsem z toho nadšený moc nebyl, protože jsem věděl, že mi to dost zkomplikuje život, ale jako říkám, ok stejně s tím nic neudělám, takže prostě jakoby jsem to vzal, ale pro mě bylo nejhorší, jak to teda řeknu těm našim a jak to řeknu kamarádům, z toho jsem měl strach. Ale potom jak jsem šel na vysokou, tak jsem s našima zas tak často nevídal a prostě jsem začal žít ten život svůj, řekl jsem to pár kamarádům a kamarádkám i u nás na vesnici a byli s tím všichni docela v pohodě, tak jsem si řekl, že se nejvíc bojím toho, co na to řeknou naši a ta reakce byla taková zvláštní. „Já jsem pořád přemýšlel, jak jim to řeknu, a že nejjednodušší pro mě bude, když jim napíšu dopis, nechám ho tam a odjedu. Neuměl jsem si představit, jak jim to budu nějak vysvětlovat, ale jednoho krásného dne kdy jsem se chystal do školy, že odjedu v neděli odpoledne, tak mamka se mě na to zeptala, protože můj brácha řekl, že viděl, jak si na internetu procházím stránky s nějakou gay tématikou, nebo někde v historii, prostě něco viděl, někde na něco klikl a řekl to mámě a ta se na to zeptala, to bylo nějak v těch jednadvaceti, no a když se mě na to zeptala, tak jsem si řekl, že by byla blbost, abych dál před ní něco tajil a rozhodl jsem se jí to teda jako říct. Tak jsem jí to řekl, no ona to vůbec nečekala, myslela si, že jí řeknu, já nevím, že to bylo omylem. Já jí teda řekl bohužel, prostě to tak mám, nic s tím neudělám. Mamka teda začala strašně brečet, měla hysterický pláč, to bylo docela náročný. Do toho přišel táta, tak se ptal, proč máma brečí a to, tak jsem mu to řekl a ten teda reagoval klidně, jen si sednul a koukal, do toho přišla babička (smích), přinesla mi buchtu na cestu (smích), tak jsem jí to taky řekl. Potom jsem si sbalil věci a normálně jsem utek, protože to byla hrozná atmosféra, dusno a mně samotnému z toho blbě, takže jsem automaticky řval taky, když jsem viděl, jak je mám z toho v pr.... Za týden, když jsem se vrátil, tak to vyšumělo, ale mamce to teda hodně dlouho trvalo, než se s tím srovnala. Možná ty jo dva roky a vlastně do dneška má slabší chvílky, kdy má ne přímo výčitky, ale takové to povzdechnutí, že jí to mrzí atd.“

Respondent č. 3:

„Já bral hrozně ohledy na svoje okolí. U nás doma byla v tu dobu dost komplikovaná situace, jelikož měl děda rakovinu, mamka se léčila s rakovinou. Ale když děda (mamky otec) zemřel a mamka se relativně uzdravila, tak jsem řekl konec a už jsem na nic jakoby nečekal. Když se dostanu k reakci mamky, tak ta teda slzu uronila. Měla takovou legrační reakci, kdy se mě zeptala: To se teď jako začneš líčit? Já ří říkám: Líčil jsem se někdy? Co to

máš za představu? Vždyť se nic nezmění. Tady prostě budu a jednou ti představím člověka, se kterým budu chtít strávit celý život. Jako ty jsi s tátou, tak já budu toužit po tom samém. Prosila mě tehdy, abych to tehdy ještě neříkal otcí, protože se po té léčbě cítila rozhozená a chtěla mít ještě chvílku klid. Já už jsem ale moc nechtěl čekat. Bylo to ve čtyřiaadvaceti, kdy jsme se s otcem o něčem dohadovali. Nikdy na to nezapomenu, bylo to u našich, bylo to v kuchyni a já se nadechl a říkám: Něco ti řeknu. A teda nikdy nezapomenu na to, jak moje mamka stála u té linky, podívala se na mě a teďka ten strach v těch očích. Otec ale reagoval absolutně v klidu. Já jsem se teda snažil za ním každý týden jezdit a ptal jsem se ho, zda nepotřebuje něco vědět, na něco se zeptat. Ale on nepotřeboval. Strávil to úplně stejně jako každou jinou věc, já o něj obavy vůbec neměl, ale mamka měla. Moc nevěřila, jak na to bude reagovat. Babičky na to reagovaly také úplně v pohodě. Nikdo slzy neronil, všichni reagovali poměrně dobře, jediná mamka se vlastně na nic neptala, jediné co, tak obřečela, že nebude mít vnoučata. Ale já jsem rodinu chtěl a mamce jsem vysvětlil, že jsou způsoby, jak ji mít. Musíme být trpěliví, a jít tomu naproti. Chtěli jsme najít s přítelem lesbický pár, se kterým, až se poznáme, si budeme plně důvěřovat, abychom mohli mít potom tedy ty potomky. Měli jsme štěstí, že jsme je potkali. Použil se tedy můj genetický materiál a zplodili jsme potomky. Celá naše rodina si holky zamilovala. Mého přítele taky, takže to dopadlo dobře a mělo to happy end. I mamka se strašně uklidnila. Vnoučata byl právě ten plnohodnotný lék, který potřebovala. Uvědomila si totiž, že i já chci žít plnohodnotný život, jako ostatní a není důvod, proč bych neměl. Ale když to shrnu, tak jestli jsem se měl s tou situací vyrovnat sám, nebo jak na to zareaguje rodina, tak mi to bylo jedno. Obojí proběhlo dobře. Záleží hodně na tom, jaký je člověk, ale já jsem pozitivní člověk a netrpěl jsem a tím, že rodina je na tom podobně, tak žádný razantní problém nenastal. Ale když si vzpomínám, tak jsem neměl žádný problém o tom sáhodlouze přemýšlet, jak to říct a prostě jsem to řekl.“

Respondent č. 4:

„No po pravdě, ani jedno není procházka růžovou zahradou. U sebe je to asi mnohem komplikovanější, protože se ti v hlavě odehrává hrozně moc scénářů, co se všechno stane, jak mi to zkomplikuje život, co na to naši, sourozenci, rodina atd. „*To bylo hroznej guláš, co jsem v hlavě měl, ale naštěstí to celkem dobře dopadlo.*“ Já to teda už věděl na sto procent v těch osmnácti, když mě ty holky vážně nepřitahovaly, nebo neměl jsem potřebu je dostat do postele tak už mi to v té hlavě nějak šrotovalo. Tak jsem to řekl své nejlepší kamarádce a ta mi řekla, že si to stejně myslela. Ta mi s tím tehdy hrozně pomohla. Naši si i chvíli mysleli, že spolu něco máme, takže to na jednu stranu bylo i dobrý, protože jsem je v té iluzi nechal.

Ale potom když mi bylo těch dvaadvacet a já už nebydlel na koleji, ale na bytě a měl jsem po škole, tak už bylo na čase odkrýt karty a rodině jsem vyložil, jak to se mnou je.“

Respondent č. 5:

„Teď upřímně nevím, co bylo horší. Ono obojí má své pro a proti. Samotnému mi bylo nepříjemné už jen si představit, jak to doma líčím našim. Ovšem když jsem to tehdy řekl kamarádům, tak se mi částečně ulevilo a když jsem viděl, jak se ke mně i nadále chovají, tak mi to velice pomohlo a dodalo energii, ale věděl jsem, že u nás to bude mnohem těžší situace. Tak jsem si budoval jednak studijní i profesní kariéru, abych si vytvořil určitou pevnou a jistým způsobem neotřesitelnou pozici v naší rodině. Tím, že jsem ten mladší bratr a i tím, že je mezi námi pět let věkový rozdíl, tak to nebylo zas tak jednoduché. Ale věděl jsem, že jinou možnost nemám. Určité vysvobození nastalo, když se bráchovi narodila dcerka. Tak nějak asi dva měsíce potom, tak jsme u něj všichni grilovali a já v ten moment tak nějak vycítil tu správnou sílu okamžiku a všem jsem to řekl.“

Respondent č. 6:

„Tak od každého trochu. Ale spíš mě tehdy zajímala reakce okolí a obzvláště rodiny, která není doposud vyřešena.“

4) Jak se k tvé/ vaší nové životní situaci postavila tvoje/vaše rodina?

Respondent č. 1:

„Tak tou trojkou jsem vlastně nepřímo odpověděl na tuhle otázku. Ten proces, kdy jsem se vyoutoval veřejně, trval asi půl roku. „*To bylo o prázdninách, což je taky vtipná scénka (smích), kdy jsem dostudoval vysokou, vrátil jsem se k našim a začal jsem řešit práci, tak jsme byli na nějaký diskotéce, tak jsme tancovali, trošku jsme se napili, a tak a kamarádka tam přitáhla další kamarádku a očividně jsem se jí líbil, tak jsme tancovali a ona mě začala líbat. Tak jsem jí odtrhl a říkám, že nemůžu, že jsem vlastně teplej (smích). Teď to slyšeli i ti ostatní, tak na mě koukali a já nooo. Tak už říkám zpátky to nevezmu.*“ Sešli jsme se druhý den, když jsme vystřízlivěli, abych to uvedl na pravou míru, jak to je a všichni mi řekli, že to tušili dávno a jen čekali, až s tím prostě vyjdu ven já sám. Šlo to ráz na ráz, nejdřív ségra, potom naši, brácha, babička, ostatní a potom když jsem nastupoval do práce, tak jsem tam šel veřejně s tím, že jsem gay. „*První se mě na to zeptala ségra, vzhledem k tomu, že je teplej i bratránek (smích).*“ A my jsme slavili mamky padesátiny a on tam byl a ona se to o něm dozvěděla, tak jsme se o tom bavili a říká „*ty náhodou nejseš?*“ a já: „*jsem taky*“ no a ona:

„já jsem si to myslela“ (smích). Ona to i docela poznala, protože mi bylo třiadvacet, nikdy jsem domů nepřivedl žádnou holku, už jim to všem bylo tak nějak divný. Začali i uvažovat nad různými teoriemi, co vlastně za tím vězí. „Navíc sportovně jsem nadanej nebyl (smích), sporty mě ani nezajímaj v televizi, takže jakoby si to tak dávali dohromady postupně i rodiče mi řekli, že už se o tom doma bavili, tak nějak mezi sebou, už nad tím uvažovali a čekali, kdy já sám s tím půjdu na světlo.“

Respondent č. 2:

„To bylo tak jak jsem ti teď vlastně popsal v té trojce, mamka teda docela špatně, tý to teda trvalo asi ty 2 roky, než s tím byla jako ok, potom teda přišlo období, že mi říkala, že to chápe, ale že neví proč, že stejně tak nebudu šťastný, že bych si měl najít nějakou tu babu, abych mohl mít děti, neustále řešila, hledala nějaký alternativy a hlavně se bála, že se to dozví to okolí, že je budou pomlouvat, co na to příbuzný, protože jsme z velký rodiny a takhle, takže toho se asi jako nejvíc bála. Táta ten se k tomu postavil klidněji, ten to tolik neřešil, ale nechtěl, abych to nikde jako moc říkal. Nechtěl, abych to prohlašoval někde na vsi, když tady v podstatě nebydlím atd. Já jsem říkal, že to nikde nebudu rozhlašovat, že jsem teplý, ale když přijedu s partnerem, tak s ním prostě pudu a řeknu to těm lidem. Nechtěl jsem se za to stydět. Takže s tátou nebylo potřeba to tolik řešit, ten vztah vykrytalizoval, když se to všichni na vsi dozvěděli, jsme malá obec, máme asi 180, takže když jsem to řekl kamarádce, ta to řekla druhý kamarádce a už to jelo. No, v širší rodině jsem to řekl sestřence, tak se mě na to zeptala na nějaký rodinný oslavě a já jsem věděl, že když jí to řeknu, tak ta to hned roznese, protože to je taková největší drbna, ale na druhou stranu už jsem to chtěl mít za sebou. Chtěl jsem, aby se mě přestaly ty tety ptát, kdy budu mít tu ženskou, tu holku, kdy si přivedu a od té doby se to rozneslo po celý rodině, a od té doby mě přestala ta rodina otravovat těmi otázkami, ale nemůžu říct, že by nějak jako negativně.“

Respondent č. 3:

„Rodina to vzala vesměs dobře. Jak jsem říkal už u předchozí otázky, tak já měl opravdu velice dobrý vztah s babičkami, takže ty mě opravdu podporovaly. Otec ten také zareagoval bez nějakých větších rozpaků, vzal to dost klidným způsobem. Opravdu jediná asi nejvíc ta mamka to obřečela, ale jak jsem říkal, bylo to z důvodu, že se bála, že nebude sama babičkou a nějaký ten mateřský pud, kdo by se o mě případně ve stáří postaral. Ale nějakou vyloženě negativní reakci jsem nezaznamenal. Spíše se jednalo o poklidné reakce nebo pozitivní. Jediné, na co si museli zvyknout, že svého přítele třeba držím za ruku, ale zvykli si. To je tím,

že je tady ten společenský kód, že prostě ti chlapi si myslí, že by byli méně chlapy, kdyby tohle přiznali. V té „Mačo“ společnosti ti dva chlapi jsou nepřijatelní. Ale to, co máme my, to mají i normální muži se ženami.“

Respondent č. 4:

„No u nás to bylo takový dost složitý. Nejlíp to určitě vzala ségra, ta s tím nikdy nějaký větší problém neměla. „*Je to i tím, že taky dva její kamarádi jsou taky gayové, tak na to byla zvyklá (smích).*“ Brácha ten z toho byl trochu přepadlý, ale neměl žádnou takovou, jak to říct, přehnaně negativní reakci. Jen se ptal, jak to dlouho, tak cítím atd. Dal si potom panáka a byl úplně v klidu. To u našich to bylo horší. Táta je takový docela drsník a jak dělal ve fabrice a do toho dřív hrál hokej a fotbal, tak z toho byl dost těžce vykořeněný a vím, že jsme se asi tak půl roku vůbec nebavili. Ale potom jak když utne. Já se nějak stavoval s bráchou pro nějaký věci, tak jsme se začali zas bavit. Nechtěl akorát, abych to někde ventiloval, když už u nich nebydlím, ale to bylo asi tak všechno. Dneska po těch tři a půl letech zajdeme i na pivko. Nejhorší reakci asi měla mamka, ta to tehdy fakt dost těžce nesla, hodně to i obřečela. Ale pak jak měl brácha děcko a ségre se narodil preek, tak se docela uklidnila. Asi to byla jen ta mateřská potřeba stát se babičkou. Zbytek rodiny jsem na to postupně připravoval a vím, že prarodiče to vzali bez nějakých větších potíží.“

Respondent č. 5:

„Rodina to vzala tak nějak rozporuplně. Nejvíce mě překvapil táta, protože ten to vzal absolutně bez sebemenších problémů. Skoro mi přišlo, jako kdyby se ani nic nedělo. U něj jsem měl popravdě největší obavy, jak na to bude reagovat, ale musím se přiznat, že jsem byl překvapen. Vzhledem k tomu, že mu bylo už tehdy přes padesát, tak to vzal úplně fantasticky. Brácha se švagrovou z toho nebyli ani překvapený a švagrová sama přiznala, že už se na tohle téma s bráchou bavili. Jediná mamka tehdy zareagovala hůř. Vidím to jak dneska, seděla na židli, a když jsem jí to řekl, tak vstala a šla brečet do kuchyně. Jí to tehdy dost sebralo. Vůbec si nechtěla nejdřív přiznat, že jsem prostě teplej. Ovšem po nějaké době se z toho taky dostala.“

Respondent č. 6:

„Rodina zatím je vyřešena pouze z části tak že nemohu moc hodnotit rodinu jako celek. Ale již zmíněná část rodiny to vzala dobře a myslím, že i ostatní členové budou sdílní, ale vše má svůj čas.“

5) Kdo z tvojí/vaší rodiny se k tobě/vám zachoval nejvíce pozitivně a kdo negativně?

Respondent č. 1:

„Já nemůžu říct, že by se někdo zachoval úplně negativně.“ Jediný, kdo to obřečel, jak už jsem ti říkal, byla ta mamina, ale to bylo jen kvůli tomu, že řešila vnoučata a řešila potom, kdo se o mě ve stáří postará. Což jsem jí řekl, vyznělo to teda hnusně, mami, to neřeš, to tě nemusí vůbec trápit, když už tady dávno nebudeš. To bylo asi tak jediný. Nebylo to vlastně ani vyloženě negativní, byl to spíš takový ten mateřský strach, co se se mnou stane až budu starší jakoby jak ten život dožiju, když nebudu mít ty děti, co by se o mě postaraly. To je asi tak jediný, ale jinak nějaká negativita určitě ne. Já navíc to mám jednoduchý i tím způsobem, že děti nechci. Nejsem asi na děti stavěný, není to něco, co bych chtěl mít. Proto mi to nevádí. Zas na druhou stranu můj partner by děti chtěl, takže jak se říká „Nikdy neříkej nikdy“. Což oceňuje moje mamka, protože když zabrouzdáme na téma děti, tak naznačuje, že by se jí to líbilo, ale chápe to, do ničeho mě netlačí, ale kdyby to šlo, tak by byla určitě ráda.“

Respondent č. 2:

„Naštěstí si mi teda nestalo, že by mě naši úplně odstříhli, to teda ne, spíš jako brácha, protože je v některých věcech je lehce omezený, co se týče myšlení, on je lidsky dobrý, ale občas se stalo, že mě díky té mojí orientaci trochu urážel, i když to nemyslel vážně, on je takový lehký hulvát. A když jsem to našim řekl, tak prohlásil, že to chce slyšet od odborníka. „Tak já říkám, když to chceš slyšet od odborníka, tak prostě někam pojedem, protože jsem chtěl mít od nich klid. A aby taky věděli, že já nejsem nějaký nemocnej, že je to věc, kterou nemůžu ovlivnit a ani oni jí nezmění. Tak našel v Pardubicích sexuologa. Tak jsme tam s mamkou a bráchou jeli všichni tři. Čekali jsme v čekárně, bráchu jsem donutil jít taky dovnitř, když si to celý spískal, tak že teda pude, aby mi potom dal pokoj. Tak jsme tam šli všichni, ten sexuolog co se to jako děje a já že mám ten a ten problém a že chci slyšet jeho názor, aby rodina věděla, že nejsem nějaký nemocnej nebo prašivej (smích). Ten sexuolog nebyl teda moc, jak to říct...nebyl moc empatickej, tak se s nima moc nemazlil a řekl jim prostě ok, je to tak a tak a bylo vidět, že má na starosti závažnější případy než nějakou takovou blbost z jeho pohledu. Z pohledu naší rodiny to byla tragédie.“ Tak jim to řekl, i ten brácha se jako uklidnil, ale občas když má slabší chvílku a chce mě třeba nějak urazit, tak to na mě prostě vytáhne, že aspoň není buzerant nebo tak. Ale já to беру, protože vím, že on to nemyslí zle. Takže když to shrnu tak nejvíc negativně asi brácha a mamka. „Táta ten v pohodě. Je to i tím,

že on není takovej typickej „Macho“ typ.“ Nikdy mě nenutil, že musím hrát třeba fotbal, že musím dělat tyhle věci, protože je dělí chlapi atd. Nikdy mě do ničeho nenutil, za což jsem teda jemu i mámě vděčný, že když jsem v některých věcech byl jinačí než ostatní kluci. Takže za to jsem rád.“

Respondent č. 3:

„Žádná absolutně negativní reakce neproběhla, ale bylo to také tím, že já jsem měl stabilní pozici v té rodině, a to mi moc pomohlo. Dovolím si říct, že to bylo i uznání, které já jsem si po ta léta budoval a na které jsem čekal. Pokud máte dobrý vztah s tou rodinou, nechcete o ni přijít, ale zároveň ona nechce přijít o vás, tak máte vyhráno. Já byl pro rodinu oporou, takže jsem fungoval i po praktické stránce, čehož si všichni vážili. Nic se nezměnilo. Horší je, když ty vztahy nefungují.“

Respondent č. 4:

„Tak pozitivně určitě děda s babičkou a ségra. Ty v tom vůbec žádný problém neviděli. Naopak si myslím, že když jsem vyšel s pravdou na světlo, tak se ty vztahy vykristalizovaly a já mohl aspoň přestat mlžít. Jak jsem říkal s našima to bylo o něco horší, ale po nějaký době se to taky uklidnilo. „*U mamči to byla pravděpodobně ta touha mít to vnouče a to se jí splnilo.*“ Samozřejmě má občas narážku, že by i u mě chtěla dítě, ale já se na něj popravdě ještě úplně necítím. „*Třeba za tři až čtyři roky si nějakýho prcka pořídím. No a táta se s tím ve finále taky musel popasovat.*“ Takže nedá se mluvit úplně o negativní reakci, ale nejhůř to fakt nesla máma s tátou. Ale teď už je to OK.“

Respondent č. 5:

„Vyloženě nějaká negativní reakce, že by mě někdo z rodiny absolutně odstříhl, nenastala. Za což jsem tedy dost rád. Jediná ta mamka to obřečela, ale nakonec si na to musela zvyknout. Ostatně nic jiného jí ani nezbyvalo. A jak už jsem ti říkal u té čtyřky, tak nejlépe se s tím popasoval asi táta.“

Respondent č. 6:

„Nemůžu říct, že by nastala nějaká vyloženě negativní reakce. Asi spíš vůbec žádná negativní reakce neproběhla.“

6) Stýkáš/te se s rodinou i nadále a mělo tvé/vaše odhalení nějaký dopad na fungování rodiny?

Respondent č. 1:

„Nadále funguju s rodinou, ale není tam nic, že bychom se nestýkali nebo něco takového. Ba naopak si myslím, že se ty naše vztahy prohloubily. „*Já jsem ten svůj stud ztratil, dřív jsem byl díky tomu takovej odměřenej a teď jsem se tý rodině mnohem víc otevřel.*“ Teď jsme si i mnohem blíž, bavíme se o více věcech, nemusím nic mlžit, skrývat a naše vztahy se z obou stran více prohloubily. „*I celá rodina na mě nahlíží úplně stejně, jako kdybych byl heterák (smích).*“ Nikdo z příbuzenstva fakt nemá žádnou vyloženě negativní reakci, bavíme se normálně, třeba když děláme rodinný oslavy, tak tam chodím i s přítelem a normálka, jako by se nechumelilo. „*Já mám asi štěstí v neštěstí (smích), ne samozřejmě to neberu jako neštěstí.*“

Respondent č. 2:

„*S rodinou jsem normálně v kontaktu. Vidáme se úplně normálně. Naši už i teď jsou s tím víc v pohodě, jelikož to ty lidi na vesnici vědí, rozneslo se to a táta, když je v hospodě, tak s chlapama si o tom, třeba jak jsem byl teďka v tom Irsku, tak se ptali, jestli jsem se vrátil sám, nebo jestli se se mnou vrátil i přítel, protože všichni věděli, že mám přítele.*“ Normálně se ho na „*férovku*“ zeptali, že i ty lidi z vesnice, z čehož jsem teda překvapený, jsou s tím v pohodě. Proto i táta i ta mamča už s tím jsou ok, protože vidí, že ty lidi už to tak nějak berou. Nebo zas tam jsou lidi, na těch to teda poznám, že na mě tak divně koukají, ale možná si to vsugerovávám, protože už mě dlouho neviděli, tím jak jsem žil v zahraničí, mají prostě takový ten odstup.“

Respondent č. 3:

„*S rodinou se stýkám pořád. Nemyslím si, že by to mělo nějaký razantní dopad na fungování rodiny, spíš naopak. I tím, jak jsem šel s pravdou na světlo, tak jim spadl po čase i velký kámen ze srdce. Nejlepší je prostě vědět, na čem člověk je. Je to mnohem lepší než žít v nějaké nejistotě. Myslím, že jsme se i s našima mnohem víc sblížili. Pomohli tomu i děti. Protože mému bratrovi a jeho ženě se ta rodina nějakým způsobem nedaří a naši z toho byli strašně nervózní. A jim se neskutečným způsobem ulevilo, jelikož jsou vlastně už dvojnásobní prarodiče a strašně se tím zklidnili, ulevilo se jim, uvolnila se atmosféra, ta naše rodina se mnohem víc semknula, a i ty holky, se kterými ty děti mám, tak ta naše rodina je má hrozně*

ráda. Navštěvují nás, my navštěvujeme zase jejich rodiny. Protože my chceme být příkladem i těm dětem a nechceme, aby to bylo jen nějak povrchní.“

Respondent č. 4:

„Jasně. S rodinou fungujeme teď úplně na pohodu. Možná i líp než dřív. Třeba na rodinných akcích, když se sejdeme, tak je to úplně super. Žijeme všichni jedním a druhým synovcem, To jsou hrozný čísla, ještě když jsou spolu. Vztahy se u nás i dost uvolnily, a i mně osobně se dýchá mnohem líp, protože vím, že už před našima nemusím mít žádný tajnosti ohledně soukromí. Teďka jsem teda sám, ale když jsem byl třeba s minulým přítelem, tak jsem ho k nám normálně vzal i na víkend. Zeptal jsem se teda nejdřív našich a nenachystal jim překvapení. Taky už v tom nebyl žádný zádrhel. Už ho prostě brali jako součást mého života. Je to to samé, jako když třeba ty si přivedeš holku, tak já prostě přijdu s klukem (smích).“

Respondent č. 5:

„Jistě že se i nadále stýkáme. Dopad na naše fungování to nijak razantní nemělo. Naopak si myslím, že jak jsem přiznal pravdu, tak si myslím, že se ta bariéra mezi mnou a rodinou protrhla a jsme si teď mnohem blíží. *„Jsem i rád, že brácha se švagrovou v tom třeba nevidí žádný problém, když občas hlídám neteř.“* Toho se třeba bála moje kamarádka, jestli na mne nebudou koukat skrz prsty. Já ale vůbec o nich ani na chvíli nezapochyboval a jsem moc rád, že se moje víra v ně potvrdila.“

Respondent č. 6:

„Nemělo, vše je takové jako předtím, ale uvidíme, co přinese další část rodiny, která to doposud neví a myslím si, že ani vědět zatím nemusí, jak už jsem řekl v bodu čtyři – vše má svůj čas.“

7) Je pro tebe/vás důležitý postoj tvojí/vaší rodiny k tvojí životní situaci?

Respondent č. 1:

„Určitě si ten názor rodiny vyslechnu. Ale na druhou stranu, kdyby to ta rodina nevzala, tak je to jejich problém. Já bych se přece kvůli tomu nezměnil. Samozřejmě jsem rád, že to vzali. Určitě bych se ale neměnil, kdyby to rodina nezvala a čekal bych, až se to vykrystalizuje. Je to přeci můj život. Museli by se s tím smířit oni. Ty vztahy by byly narušený, ale nedalo by se nic dělat, já bych se kvůli tomu určitě nezměnil.“

Respondent č. 2:

„Určitě. Je to pro mě osobně hodně důležitý. „*Jsem rád, že mě berou takovýho, jaký jsem a že kdybych měl nějakýho stářejšího partnera, teď jsem teda single, ale když jsem měl šest let partnera, tak jsem ho tam mohl normálně bez obav vzít a oni ho prostě brali, jako že je to můj partner.*“ To pro mě bylo důležité. To já jsem třeba postrádal u toho svého partnera, protože u něj to rodina nevěděla, nevěděli že je homosexuál, nevěděli, že má partnera a mě brali jen jako spolubydlícího, a to mě teda po nějaký době už teda štvalo. Pro mě je důležitý, abych partnera mohl přivést do rodiny. Abych jim ho mohl představit a říct, že je součást mého života, a ne ho někde skovávat, to mi přijde jako blbost. Nechci už před rodinou hrát nějaký divadlo. Na to už jsem starej.“

Respondent č. 3:

„Určitě. Měl jsem to štěstí, že nebyla žádná negativní zkušenost, a naopak rodina mi vyšla velmi vstříc, a i díky dětem se naše rodina mnohem víc semknula. Takže postoj rodiny je důležitý, ale pokud by jim to vadilo, tak by se nedalo nic dělat, protože já bych se stejně změnit nemohl.“

Respondent č. 4:

„To bezesporu je. „*Já mám svoji rodinu moc rád, takže jsem byl i dost šťastnej, že jsme si nakonec všechno vyřikli a oni se mnou fungují, jako kdyby se nic nestalo.*“ Na druhou stranu, i kdyby ne, tak já bych se kvůli nim nezměnil, vždyť by to ani nešlo. Musel bych se jak já, tak oni naučit žít s tím, že se nebudeme vídat. Ale jak říkám, my jsme si svoje vztahy a nejasnosti vyřešili a teď fungujeme bez problémů. Tak abych to nějak kulantně zakončil, tak to, že se rodina přenesla přes nějaké tabuizování, a i v téhle ne úplně standartní životní situaci postavila, je pro mě moc důležité a jsem za to velice vděčný.“

Respondent č. 5:

„Vzhledem k tomu, že i s prarodiči a dalšími příbuznými naše rodina udržuje dobré vztahy, tak ano. Postoj rodiny je pro mě velice důležitý a já jim jenom mohu poděkovat, že se v této poměrně netradiční a neočekávané situaci zachovali tak, jak se zachovali a není mezi námi žádný problém.“

Respondent č. 6:

„Ano. Určitě ano, člověku se lépe „dýchá“ a hned má pocit, že je život o něco snadnější a také uvažuje jinak. Ale myslím si, že je to tím i kde člověk žije. Ve větších městech, kde funguje jistá anonymita, se změny dělají o dost lépe nežli na venkově nebo menším městě.“